

קשה מאוד ללא עזרתם של גנאלוגים מקצועיים לחזור הלאה.

אסור לשכוח לעולם את ההרס הכמעט מוחלט של כל המשפחה היבשתית שלכם. אלה היו אנשים שהתבוללו והיו דור שני ושלישי לגרמנים או לאוסטרים, עבדו קשה וגידלו משפחות בורגניות נאמנות ומוסריות, ואז נשברו האמון שלהם במדינה כשנשלחו אל מותם. למה? הנאצים היו נחושים בדעתם שיהודים יש להשמידם.

כך נאספו השורות הללו ממכתבים של אבא, מסמכים, קטעים מהרברט ויואב, אבל יותר מכול מפגישות לילה מאוחרות עם אבא, שבהן, כפי שנהג לומר, "הפכנו את הלילה ליום". זיכרונות הילדות שלנו הם בעיקר מניסיון, אבל גם עם קצת עזרה מההורים שלנו. במקרים מסוימים הזיכרון שלי אולי איכזב אותי. סולם הזמן עשוי להיות מעורפל מבחינה כרונולוגית, מכיוון שהכל קצת מתבלבל בזיכרון. יתר על כן, אני מתקשה מאוד לכתוב כראוי על האירועים הרבים בעלי המשמעות המשתנה בחיי, במיוחד לאחר 1953. מכיוון שעכשיו אני כותב רק מאמרים על נושא מסוים, ואני לא כותב מילים מקצועי, אנא קרא את זה ללא ציפיות גדולות.

לכן, אני חייב להודות לדיוויד או'מיארה על עזרתו בבניית אילן היוחסין והסדרת הכל. כמו כן, אריק ברגר, שהעיר הערות מועילות. אף על פי שלא התכוון לכך, הוא הרגיש שההיסטוריה המשפחתית עוסקת בעיקר באבא, "דמות שסופרים רבים היו נותנים לה לא רק את זרועם הימנית, אלא גם את זרועם השמאלית. אדם עם נגיעה של החייל הטוב שווייק, אבל עם יותר סטיל, מתנדנד בלי סוף חזרה אל פני השטח כל מה שהחיים השליכו עליו".

18. נובמבר, 2006.

היסטוריה משפחתית כפי שאני זוכר אותה

הימים הראשונים

אבי, ליאופולד, האופפה שלך, נולד ב-1881 בברלין, במה שהיה אז בירת האימפריה הגרמנית המאוחדת שהתקיימה רק עשר שנים. על סבי וסבתי אני יודע מעט. האופה שלי נקרא אהרון ששונה לאדולף ועם שם כמו דנציגר, אני מניח שהוריו היגרו מהנמל החופשי של , ו'גרמניזציה' את שמו. אומה קסילאה נולדה ב . הייתה גם אחות בשם הרטה שנלקחה מאוחר יותר מהמקום שבו נרצחה. עם אחיו פריץ לא היו כנראה רגשות חמים. הוא היה מזכיר מועדון החתירה ושרד את המלחמה בזכות אלה, אשתו הלא יהודייה. באופן כללי נראה שהמשפחה הייתה במצב סביר ועבדה קשה בעסקי הדפוס שלה. הספרים החומים הכבדים האלה של גתה ושילר היו, כך סיפר לי פופס, שהודפסו על ידי אביו. PrussiaDanzigGermanyBerlinLodzBerlin

אופה לא הרשה לאבא להיכנס לעסקיו עד שיסיים את התמחותו בחברה אחרת, וכך למד פופס להיות מלחין בעיתון גרמני. עם זאת, הוא לא אהב את החיים בבית הדפוס ולכן החליט להיות "קאופמן" או איש עסקים והמשיך למכור נייר דפוס. הוא נהנה מאוד מזה אז הוא סיפר לי. הוא נסע ברחבי הארץ עם דוגמאות של ניירות, שהוכנסו לכיס החזה שלו וכמה תיקי נסיעות, שהיו כבדים מאוד ונזקקו לכמה סבלים כדי לשאת אותם. יש לי את נרתיק האסלה שלו עם בקבוקים כסופים. הוא היה פופולרי מאוד בקרב הלקוחות. הם הגיעו לירידים, אבל אם הוא לא היה שם, הם דרשו

ממנו לבקר אותם כדי לבצע הזמנה, מה שגרם לבוס שלו לקנא. נראה היה שהוא היה נשוי לזמן קצר באותה תקופה, דבר שמעולם לא דובר עליו: ללא ספק נישואים מסודרים לא מוצלחים עם בחורה "מתאימה". כפי שהוא סיפר לי, באותם ימים, כשהלך למסיבות, הוא לבש שמלת ערב מלאה עם כפפות לבנות וניגן בפסנתר. אז אני מניח שהייתה לו הצלחה מסוימת עם הנשים. הוא היה אדם מאושר מאוד.

לרוע המזל פרצה מלחמת העולם הראשונה בשנת 1941 והוא גויס. הוא התגייס לצבא והפך, לטענתו, לחייל החכם ביותר [ראו תמונה שלו עם כתפיים משופעות, תלוי בחדר השינה שלנו] ללא אינסטינקט הרוצח הוא הפך לסדרן רפואי. הוא סיפר לי על התקופה הנוראה בתעלות כשרגליהם עטופות בנייר עיתון, מבודד גדול שהבטיח לי בעליזות. היו שם חולדות, כינים, שבילים ספוגי מים ולעתים קרובות הם סעדו סוסים מתים. טעים למדי, הוא טען. הוא תמיד מצא צד טוב בכל דבר. אפילו האנטישמיות הרגילה לא הפחידה אותו. ואז הרוסים תפסו אותו. הוא נשלח לגור אצל איכר כדי לעזור באדמה, ושוב היה מאושר למדי, ונתן לי כפית 'כסף' ישנה, שנקראת 'כסף', שהוא רכש שם, למזכרת. עם זאת, המהפכה הגיעה ואיתה התבוסה. GermanyGermany

הוא וחבר גויסו על ידי הבולשביקים והסתובבו במדינה ועשו כל מה שמהפכנים עושים ואכלו טוב לפחות. יום אחד הגיע המשבר כשהוא נאלץ להצטרף לכיתת יורים כדי להוציא להורג את היריב, וכאן הוא מתח קו. הוא לא היה טוב עם כלי נשק ולא אהב לכוון אותם לעבר אנשים ולכן הוא וחברו החליטו 'לשים את זה'. הם הצליחו לעלות על אחת הרכבות האחרונות מערבה וכך חזרו לברלין.

הזמנים היו קשים והפגינו כישרון מסחרי רב ועם כישרונו לאופנה הוא החליט להיכנס לעסק. תוך זמן קצר להפליא הצליחה המנהלת שלו, שעליה סמך לחלוטין, לחלץ ממנו את הציונים המעטים שלו. אז הוא התחיל שוב. הפעם נראה שהוא חזר למשהו שהוא הבין והפך למדפיס בהזמנה. פירוש הדבר היה שכמעט ללא הון, הוא היה מסוגל לקבל הזמנות של נייר מכתבים או חוברות ולתת אותם למדפיס, שאותו הוא ישלם לאחר שלקוחותיו ישלמו לו. זה לא היה קל באותה תקופה, אבל כפי שסיפר לי, הוא תמיד היה לבוש היטב כדי ליצור מראית עין של הצלחה, והרושם שעבודתו מסודרת באותה מידה. הוא זעם כשדוד המליץ עליו והלקוח אמר לו שהוא מצפה ל'נכיל'. הדוד קיבל הודעה. מאוחר יותר הוא עבד במשרד האוצר ותחת היטלר היה היהודי האחרון שעשה זאת. הם אמרו לו בחוסר רצון רב שהם לא יכולים יותר להשתמש בחברתו. גם השפל המוקדם לא עזר.

ב-1930 הוא נשא לאישה את אמי שרלוט, הוא היה בן ארבעים ותשע והיא בת עשרים ותשע. הוא טען שהמשפחות מכירות אחת את השנייה ושאמי הייתה תינוקת כל כך 'בוגי' שהוא אמר לה שיום אחד הוא יתחתן איתה. היא נולדה כגרוואלד בברסלאו. הדוד הרברט מספר שאביו סיפר לו על מקור השם גרוואלד. ככל הנראה, למשפחה הייתה איזושהי אחוזה, או אדמה, מול יער ב. כאשר נצטוו היהודים למצוא שמות משפחה, במקום אברהם בן יהודה, סוכן הנדל"ן, כדוגמה, הם בחרו בגרוסוואלד והתאימו אותו לגרוולד. יש תעודה בביוגרפיה של הרברט המראה כיצד אברהם רשם את השם, בשנת 1815, בסכום של 10 גרושן טוב. לדברי הרברט, אביו הוכשר כמהנדס מכרות [הרבה מכרות בסליסיה] שבמהלך מלחמת העולם הראשונה היה אחראי על הקצאת המלאי. מכאן, אני מניח שהתואר 'Upper KommerzienratSilesia' או חבר מועצה מסחרית. לאחר המלחמה ניתנה לו ההזדמנות להיות שותף במכרה שייצר פחם עבור בעלות הברית המנצחות, כפיצויים. עם זאת, הוא נלקח על ידי שותפו והמשיך למכור משהו אחר.

לאמא לא הייתה ילדות מאושרת במיוחד מכיוון שאמא מתה כשהייתה עדיין צעירה. כמה אומנות לא מוכשרות טיפלו בה, שהכריחו אותה לכרוע ברך על אפונה בזמן שחיתכה שאביה יחזור הביתה כדי שיוכל להעניש אותה על עבירה פעוטה. היה אח בכור בשם גונתר שנמלט מאוחר יותר לארגנטינה. אביה, שהיה אז רק בן שלושים ושמונה, נישא בשנית. אמה החורגת החדשה הייתה רגינה בת העשרים ותשע. שמונה עשר חודשים לאחר מכן הופיע אח תינוק, הרברט. מאחד מקרובי משפחתו של הרברט שמעתי סיפור מעניין הקשור למשפחתה, שמקורו ב-OR. האזורים החליפו ריבונות לעתים קרובות. כאשר מלך מת הייתה הפסקה של יום לפני ההכרזה על המלך החדש. בתקופה זו הוכרז אזרח ראוי למלך לאותו יום וזה קרה לאחד מאבותיה של סבתא במאה השבע עשרה. כשאמא הייתה כבת עשרים היא החליטה לעזוב את הבית ולמדה במכון פרובל שם הפכה לגננת. זה נפל קשות, מכיוון שאיש לא עבד במשפחות בורגניות וכל הדודות הספינסטריות הוחזקו בבטלה. לאחר שטיפלה בילדיו של בעל חנות מפוארת, היא גילתה שיש אנשים שהתעשרו, "העשירים החדשים", אבל לא ידעו להחזיק סכין או לאכול אספרגוס. הנה פתח נהדר שאמא ניצלה. לכן היא הועסקה לכאורה כאומנת על ידי המשפחות הללו, אך השגחתו עליה כל הזמן כדי שיוכלו ללמוד כיצד להתנהג בחברה. היא הפכה למטיילת למדי ונאלצה ללון במלונות הטובים ביותר כחלק מהעבודה. PolandSilesia

בגיל עשרים וחמש אמא הייתה חולה בבית החולים, במימון הדוד הנס. ארוסה של צרורות של פרחים יקרים אבל סירב לבקר למקרה שיתפוס משהו. היא סיפרה לי שאז היא התאהבה בפופס כי הוא בא, הצחיק אותה והביא צרור קטן של סיגליות. משפחתה זעמה. אז מי היה האיש הזה, המבוגר ממנה בעשרים שנה ואיש עסקים שנאבק? הנישואים היו אסורים ואיש לא הגיע למשרד הרישום. לא הוצעו מתנות עד שהגיעו להסכמה, ואז אמי סירבה להן.

הייתה להם דירה קטנה בשטגליץ שאלה הגעתי אחרי שנולדתי בדהלם, פרבר אחר. דווקא שם, כששכבתי במיטת התינוק שלי למרגלות מיטתם, אני זוכר את קולו של היטלר ברדיו ואת אבי מרגיע את אמי. פחדתי רק משתיים. אז בעצם היו להם רק שנתיים של מהומות וקרבות רחוב אחרי נישואיהם לפני עלייתו של היטלר. התחלה לא טובה.

עם זאת, הוריי תמיד ניסו לשמור על חוש סגנון. קרובי משפחה וחבריהם הרבים הפריעו תמיד לימי ראשון אחר הצהריים השקטים בביקורים בלתי צפויים, ואבא תמיד התפעל מכך שאמא הייתה מעלה באוב מגש מלא כריכים טעימים מחתיכות ישנות ועגבנייה וגם עוגה "רעננה" שהוגשה על חרסינה טובה. שלוש שנים לאחר לידתי עברה המשפחה לדירת "סטודיו" בוילמרסדורף. המשמעות היא שהמעלית נעצרה בקומה למטה ולמטבח היה גג משופע. היו שם שלושה חדרי שינה וסלון גדול. ה"משרד" של אבא היה מדף ספרים גבוה מאחורי וילון בקצה המסדרון, שהיה ארוך מספיק כדי שאוכל לנסוע בתלת אופן הלוך ושוב. הוא גם עבד, בעת הצורך, בסלון. אני זוכר שבחדר השינה השלישי תפס אונקל הרברט, שלמד ברבנות ומאוחר יותר עבר להוראה. חגגנו את ערבי שישי כשהרברט אמר את *Leo Baek College* *הברושים*. מאוחר יותר, אני מאמין, האופה שלנו עבר לגור כשהנאצים זרקו אותו מבית אבותיו.

שנות המלחמה

במרץ 1939 הורינו קיבלו החלטה קורעת לב לשלוח אותנו לאנגליה. הדבר התאפשר בזכות בתו של הדוד הנס, שהייתה מזכירתו של הלורד רוטשילד, שיחד עם חברו אלן סיינסברי עמדה כערבה לעשרים ואחד ילדים. פירוש הדבר היה שהם יהיו אחראים לתחזוקה שלנו, אבל הם גם היו צריכים להפקיד ערבות של חמישים לירות שטרלינג במשרד הפנים כנגד חזרתנו לאחר המלחמה. אבא, שוויתר על עסקיו ועבד כעת בעבודת כפייה בפקודת הגסטפו, היה בר מזל שהיה לו חבר טוב בשם מר תיאודור גרנר. הוא היה הבעלים של מפעל גדול להדפסת ספרים, שהיה מוכן לקנות את העסק חסר התועלת של אבא תמורת הערך הראוי ולשים את הכסף הזה בחשבון שממנו יוכל אבא להוציא סכומים קבועים. מאוחר יותר הוא היה אמור לאחסן כמה חפצי בית שאבא ארז. ידיד אמת, וכמו רבים אחרים, לא יהודי. באותה תקופה נאלץ בן דודו גאורג לוותר על הפטיסרי בעיר למקרה שירעיל את ה"אריים". אחיו ירה באלזסי שלו ואחר כך בעצמו, כשלא ראה עתיד. גיאורג עבר עם אשתו הלא-יהודייה Germanythe first of April 1941 ונדה פרידל לגור בביתם הכפרי הקטן, שאני זוכר היטב שביקרתי בו לעתים קרובות. גיאורג עבד למעשה במשמרת לילה במאפייה של נאצי, שהעמיד פנים שאינו יודע על נסיבות חייו של גיאורג. שם הם בילו את המלחמה וזכו ליחס אדיב מצד כמה שכנים שהכניסו בסתר אוכל לתיבת הדואר שלהם. היו להם תוכניות להגר ל, אך אלה לא התממשו. מאוחר יותר נודע לי שלפופס יש ויזה לוונצואלה, אבל אז שזה היה מאוחר מדי לפני שהוא החליט או שהוא הרגיש שהמצב ישתפר או שקראקס היא 'Canada' טיש דר וולט', הוא לא נסע, זה ברור. אבא, כשנאלץ מאוחר יותר לגרוף פחם במפעל דיימלר בנץ, במשך שבועה ימים בשבוע, תמורת עשרים ושבעה פניג לשעה וללא חגים, הרגיו את מנהל העבודה בכך שממחטה לבנה כשלג זרמה מכיס החזה של הסרבל שלו. כשנשאל אם הוא "צ'נקלמנק אנגלי", הוא השיב שהוא לא ישנה את דרכיו עבור אף אחד. באותו אופן הוא סירב להוסיף כאחד משמותיו בספר הטלפונים {שרה, לנשים} שהפך לחוק. זה הביא אותו לכלא לשלושה שבועות. אמא, חולת דאגה, פגשה אותו בשערים עם כריכים למקרה שהרעיבו אותו. "בכלל לא", הוא אמר לה, ולמעשה הסוהרים בילו את הערבים בתאו בדיונים על המשטר החדש והביאו לו אוכל כדי שיעלה במשקל. למרות הקשיים הללו, הם ניסו לנהל חיים "נורמליים" ככל האפשר. אבא כתב לנו את המכתבים ה'אופטימיים' המדהימים ביותר מלאים בתיאורים של מסיבות יום הולדת והמתנות שהוא נתן לאמא ודברים שנתתי לה דרכו, ורדים וגרביים. אנשים באו IsraelSpandau לקפה קל'ס וצלצלו לשלוח לנו ברכות, ביניהם מר פיישר השוער שאהב אותנו מאוד. ימי הולדת הופיעו בענק. כדי לא לשכוח את שמות האנשים הללו, שחלקם לא שרדו, אתן רשימה קטנה. מלבד אונקל מרטין וטאנטה סופיה [הוא היה עורך דין ידוע שנשא לאישה את הלקוחה שלו לאחר שהשיג את גירושיה מקצין רוסי לבן] ואחיו אונקל הנס וטאנטה גרתה מנאס [הוא היה איש עסקים מצליח שאמר לאבא לצאת בשנות העשרים ותשע, וגרתה שליווה זמרי לידר בכל רחבי אירופה] נסעו להולנד. שם כדי לשרוד במסתור. אחיו קורט מנאסה. שהתגורר בעיר היה אדריכל. היו שם הוורנרים, הליסרים, הפאליס, היינמנים, הירש והפראגרים [Switzerlandאונקל סאלו וטאנטה, פלורה, שניהם הגיעו בדיוק בזמן. Londonאומה, גרוואלד ואחותו של אבא הרטה שנהרגו. הרברט, שתודה לאל, התגבר על חוויותיו הנוראיות ב, ואושוויץ נישא לאליסה המקסימה שחיכתה לו במשך כל המלחמה, והדפה הצעות רבות. הסיפור שלהם נמצא בספר שהכין יוא, אבל הוא בעברית ואני מקווה לשכנע את וילי לתרגם אותו עבורנו. BuchenwaldDachau

פעם אחת אפילו היה לאמא ואבא יום על ספינה על האגם, מה שהביא להם קצת הפוגה. האנשן הקנרית עדיין שרה בקול רם אם אבא התקרב. המכתבים המשיכו לאחר תחילת המלחמה באמצעות גברת קראוצ'י מסיטונאי החמאה בברן. היא הייתה הגברת; חבר של אונקל הנס, שאיתו נשארתי בשלושים ושמונה, מחלים ממחלה איומה. וכך, באומץ עצום, הם המשיכו בחיי היומיום הקשים שלהם, למרבה המזל, תוך התעלמות מהסוף הנורא שתוכנן להם בוועידת ואנזה. אני חושב שאין דבר שנותן תובנה ברורה יותר על הזמנים הנוראים ההם מאשר המכתב, בנספח, שאבא כתב לנו בצורת יומן. הוא מעולם לא נשלח אך נשמר על ידי מר גרנר. הוא מוגש לרשויות כיד ושם כעדות לאיך נראו החיים היהודיים באותה תקופה. Israel

כך הגיע היום שבו נאמר לאבא להישאר מאחור אחרי העבודה. זה היה בשמונה עשר עשרה ארבעים ושלוש. הוא ידע מה זה אומר ולכן בדרכו הבלתי מתפשרת הרגילה התלבש ויצא מהשער הראשי. ל"מה, ללכת הביתה מוקדם?" אבא אמר לו שהוא הולך לרופא שיניים. איש לא הורה לשומר הסף למנוע את עזיבתו. לאחר מכן הוא עשה את דרכו הביתה. כשנכנס בדלת ראה שספל מונח הפוך על צלוחית במקום בולט בחלון אכסניית השוער. זה היה אות שסוכם בין אבי לבין מר פיישר, השוער, אם הגסטאפו ימתין לו. הוא מיד הסתובב והלך לנסוע ברכבת התחתית למשך יממה. אמא, נלקחה לחקירה על ידי הגסטאפו, אך מחאתה על כך שאינה יודעת על מקום הימצאו של אביה נשמעה נכונה והיא שוחררה. היא הלכה מיד לבית של חברה, שם אבא סוף סוף יצר איתה קשר. הוא כתב לנו בארבעים ושש, ותיאר בקצרה את ניסיונותיהם: אין כרטיסי מזון ואין בית, ורק נפגשים לפעמים בלילה בחשאי. הוא כתב שאנחנו

צריכים להיות גאים באמא על שלקחה את זה. צריך להיות גאה בשניהם. אינני יודע כמה זמן עבר עד שאבא חזר הביתה לילה אחד כדי לבדוק את המצב. הספל הלך אז אבא עלה לדירה, שבר את חותם הגסטאפו, הדליק את האורות והתחיל לארוז בצורה שנקבעה מראש. בינתיים פקיד עסוק צעק את השוער על האור בדירתו של דנציגר. הוא מיהר מיד למעלה ואמר לפופס לכבות את האור. אבא אמר לו לעזור לעצמו בכל מה שהוא רוצה, ואז ביניהם טיפל בארגזים למטה כדי להמתין לאיסוף. הקופסאות היו אמורות להימסר לחברו גרנר למשמרת. אבינו הדביק בזהירות את החותמות ונפרד מפישר ולא יראה אותו שוב עד לאחר המלחמה. זה היה הרגע שבו הורינו הצליחו, במידה מסוימת, להחזיר את החוב על ידי שליחת חבילות מזון וכסף במידת האפשר. מר גרנר נעזר גם כאשר נקלע לזמנים קשים. הם תמיד נשארו חברים. אני זוכר שפופס אמר לי שאם הם היו באים לעצור אותו בבית, הוא היה זורק את עצמו במורד פיר המעלית ולוקח איתו לפחות אדם אחד.

היו חברים של חברים שלא רצו לדעת פרטים ואחרים שלא ניחשו את הנסיבות שבהן מצא את עצמו פופס, שנתנו לו עבודה כשומר לילה. את הפרטים על התקופה מינואר עד יוני שבה קיבל את המסמכים המזויפים קראתי בהתכתבויות בין פופס שאחרי המלחמה רצה כבוד לאנשים שסיכנו את חייהם כדי לעזור להם לבין משרד השבת הרכוש שניסה לפענח חורים בסיפורו של אבא.

היו שם המייקרים, הוא היה שוטר, ואשתו שהניחה לפופס להישאר איתם בין חובותיו כשומר לילה, האכילה אותו וגם את אמא. בערב השנה החדשה, ארבעים ושתיים לשלוש, הזמינו אותם היוצרים כדי שיוכלו להיות יחד. משפחת ווסטרהאוז, ארנסט לואיס, לוונטל וגורנר היו בין אלה שהאכילו אותם וניחמו אותם כאשר לא היו להם כרטיסי מזון וחיו "באופן בלתי חוקי". "שקוע" הייתה המילה שהשתמשו בה. אמא התארכה אצל חברתה מבית הספר הלי שעבדה בעבודות כפייה במפעל סימנס. שם התחבב עליה מנהל העבודה, וולטר, כך שכאשר הגיעו רשימות ההובלה ל"מזרח", הוא לקח אותה לביתו, תוך סיכון רב. סיכון גדול עוד יותר, שכן הלי תלך רק אם חברתה 'לוטי' תוכל לבוא גם כן. כך מצאו את עצמם הלי ולוטי מוצבים בקרון רכבת ישן, ששימש בחלקו גם כמחסן תרנגולות, בקצה המרוחק של גן ארוך. אוכל הובא בלילה. כדי להפיג את השעמום הם פתחו במפעל לייצור כובעים, השתמשו בשאריות שוולטר הביא ואז החזירו את המוצרים המוגמרים למכירה, ללא שאלות וללא צורך בתלושים. היה רק חיסרון אחד גדול לקיום ה"אידילי" הזה וזה היה צמאנו של וולטר. כששתה כמות מסוימת הוא היה שר שירי גנאי על הפיהרר ומנסה לקרוע דגלים. [אחרי המלחמה הם התחתנו ועברו לגור שם, שם ביקרתי אותם ליד קלרמונט פראן. איבדנו קשר אחרי שהם היגרו ל...]. זה הפך למסוכן, ואמא קיבלה על עצמה עבודה, כמטפלת באנטישמי זקן שהיה כל כך מטומטם שהיא לא ביקשה מסמכים. יום אחד אמא, שלא היו לה כרטיסי מזון, נכנסה לחנות לחם לקנות כיכר. הילדה הצעירה מאחורי הדלפק הבינה איכשהו שלאמא אין תלושים ואמרה לה לחזור מאוחר יותר. אמא, שופטת טובה של אופי, סמכה עליה. [זה עתה הבנתי שהלב שלי פועם והדופק שלי עלה כשאני כותב את זה]. היא חזרה ולאחר מכן הובטחה לה אספקת לחם וידידות לכל החיים של אושי. היא זו שהסתירה את בת דודתה, רבע יהודייה, בעליית הגג בהסכמת הוריה. זה היה קרל-היינץ, איתו הייתה אמורה להינשא לאחר המלחמה. מאוחר יותר אמא הכירה איכשהו מייג'ור FranceAmerica כוורמאכט. הוא היה גבר בשנות החמישים לחייו שעבד במשרד האספקה. הוא ודאי היה חד מאוד כשהציע לאמא את זרועו והגנתו אם היא, ברשותו של בעלה, כמובן, תרצה לצאת לקניות. הוא לא שאל שאלות. היא עשתה קניות כמה פעמים. למרבה הצער, האיש הטוב הזה ובניו הרופאים עמדו למות במלחמה. אני חייב לומר את זה והזדעזעתי כשראינו את התמונות באלבום של אמא אחרי המלחמה. הייתה לנו גם דודה בשם אנני ורנר, אם לשני בנים, גרהרדט, שאותו תיעבתי כי הוא היה בריון קולני ואח בכור האנסי המבוגר ממנו. האב והבן הבכור הכינו מסילות לקראת המלחמה, וזמן קצר לפני המלחמה, ככל הנראה כדי לסדר את העניינים עבור דודה אנני והצעיר שבהם. זה לא היה אמור להיות, מכיוון שהמלחמה הגיעה. MarionSwitzerlandChile

בשלב מסוים דודתנו התאהבה בשוטר. הוא סיכן את חייו בטיפול בהם, במיוחד כשגרהרדט איים על אמו בגינוי אם לא יקבל את מבוקשו. אבא סיפר לי שהמאהב איכשהו קרא לו את מעשה ההתפרעות והוא נעשה נעים יותר. זה היה כנראה אחרי הפשיטה הגדולה על דרזדן שסגן המשטרה הזה הצליח להשיג מסמכים, שאישרו שההורים שלנו "ברחו רק עם הבגדים שהם עמדו בהם". זהותם החדשה הייתה גרהרדט פרנר ואשתו. תחת השם הזה נהג פופס, שעכשיו לא ענד את הטלאי הצהוב שסימן אותו כיהודי, ללכת לצלב האדום וטווה סיפור כלשהו וכתב לנו את עשרים וחמש המילים המתורות כדי לומר שהם בסדר. אז עכשיו הם יכלו לחיות כ"פלך", ראוי ולקבל כרטיס קצבה. למותר לציין שהם לא עברו למקומות הבילוי הישנים שלהם. למרבה הצער היו כמה יהודים שעבדו עבור הגסטאפו וגינו אחרים, בתקווה למנוע את הרגע שבו יגיע תורם להיות מועברים. יום אחד מישוהו אכן צעק את שמו של פופ, אך הוא המשיך בדרכו וכאשר האיש תפס אותו, הוא אמר לו שהוא לא ליאו דנציגר ואם יתמיד באשליה זו ויבקש לעצור אותו, פופס יהרוג אותו תחילה. האיש קלט את הרמז. עצביו של אבא מפלדה מוצקה, או בלי עצבים כמו מריון ואני חושבים, הוכחו גם כשהוא עדיין ללא מסמכים וחי באופן בלתי חוקי, הוא איים להכות באגרופ מישוהו שדרס אותו ביציאה מהתחנה. אמא

שפגשה אותו כמעט התעלפה מהלם. הוא טען, ובצדק, שהבהלה הייתה מושכת אליו יותר תשומת לב. בהזדמנות אחרת, כשחזר מטיוול קצר בכפר כדי לקנות ממתקים, הוא נתקל בנאצי גדול עם צלב קרס מוזהב שביקש לדעת מה יש במקרה של פופ. "תמיד תגיד את האמת, בן," הוא אמר לי. אז הוא מנה את כמויות הביצים, החמאה וכו', ועל כך השיב הנאצי, "אתה צריך להיות כל כך בר מזל", או כמו שאומרים עכשיו "בחלומות שלך". מכיוון שכעת הוא היה אזרח נאמן לכאורה, הוא היה צריך לתרום את חלקו כצופה אש או כמפקח על הפצצות אוויריות. כשהוא היה מגיע לתפקיד הוא היה מקבל את פניו ב'הייל היטלר' הרגיל שתמיד ענה לו "ערב טוב רבותי" ואף אחד מעולם לא הסתייג מכך. לקראת סוף המלחמה עם הרוסים המתקרבת, שניהם נאלצו לעזור בבניית מלכודות טנקים חסרות תועלת. סירוב פירושו היה הוצאה להורג על ידי ס"ס קנאי שהסתובב ברחובות בחיפוש אחר תבוסתנים ויהודים, שאותם הם המשיכו להעביר עד מרץ ארבעים וחמש. הטירוף של זה בלתי מובן: מכיוון שהרכבות הללו הפריעו לתנועות החיילים. יש אנדרטה ב, הנותנת תאריכים, יעדים ומספרים של המועברים. Berlin

ואז הופיעו הרוסים, ובזמן שהם בזזו ואנסו את אמא נאלצה להתחפש לזקן זקן שגר במרתף. פחד אחד הוחלף באחר. אבא כתב לי מאוחר יותר שהרוסים גנבו את החליפה והזנבות שלו, שזה עתה חזרו מהמנקה והחייט ושהוא קיווה ללבוש לחתונה של מריון. מעולם לא הצלחתי להבין את סדרי העדיפויות והעיסוקים שלו בזמנים קשים. אני מניח שזה החזיק אותו צף במקום שבו בני תמותה נחותים כמוני היו שוקעים. המלחמה הסתיימה.

כתבתי זאת עובדתית מכיוון שאין לי את הכישרון של הכותבים לבטא במילים את הפחד התמידי של הורינו: מהוקעה, מההפצצות היומיומיות, מהרחקת חברים ובני משפחה, מאובדן ילדיהם ולתהות אם אי פעם ייפגשו שוב. יתר על כן, לאמא היה חסר תרופות להתמודדות עם סוכרת. אבא תמיד זלזל בכל דבר ולא לקח שום דבר ברצינות רבה מדי מלבד אובדן ילדיו. שם הוא טען נגד פיצול המשפחה, ואלמלא ראיית הנולד וכוחה של אמא, כולנו היינו מתים. אבא היה קודם גרמני ואחר כך יהודי ותמיד האמין בהגינות המולדת של הגרמנים. אמא סבלה נורא והחזיקה מעמד, אבל המלחמה גבתה מחיר ובריאותה הלקויה בשילוב עם מזגה, הקשו על מערכת יחסים קרובה ואינטימית מכיוון שגדלנו בסביבה אחרת. עם זאת, עלי להדגיש כי ללא עזרתם של חבריהם הלא-יהודים והזרים שעמם התיידדו, הם לא היו שורדים. כתבתי זאת למארגן נסיעתנו לברלין במימון *הסנאט* והוא השיב שהעביר את המכתב יחד עם קופסת קלינקס. הם הרגישו שנטל האשמה הוסר מעט.

אחרי המלחמה

ברלין חולקה לאזורים, אמריקאים, בריטים, צרפתים ורוסים. אני מאמין שההורים שלנו יצרו מסילות לאזור האמריקאי. כאן הם קיבלו מסמכים המזכים אותם ללכת לראש כל תור ולקבל יחס מועדף כסובלים תחת הפשיזם. זה לא התקבל בעין יפה בקרב האוכלוסייה הכללית שמלמלה שהיהודים עולים שוב. אבא ודאי היה פופולרי מאוד מכיוון שכמה נשים עשו את הנסיעה המסוכנת בין האזורים כדי להביא ברכות ליום הולדת, לשעשועה של אמא. הרברט, לפני פרוץ המלחמה, ליווה את משלוחי הילדים למקום מבטחים, ואומה גרוואלד נותרה כבת ערובה לחזרתו. הוא התגורר במחנה *זשדה*, בגרינגסהוף ליד האטנהוף, שסיפורו מופיע בספרו של יואו. הוא הוקם לכאורה ונראה כאילו נשאר לבדו עד גיל ארבעים ושלוש מכיוון ש"היהודים גידלו את הירקות הטובים ביותר". בלתי מוסבר. לאחר מכן הם נעצרו יחד עם אומה, שנרצחה מיד ב. הוא, לעומת זאת, בזכות קפדנות אישית מדהימה ושני חברים טובים, שרד את שניהם ו. אצבעותיו של הרברט נשברו כך שלעולם לא יוכל לנגן שוב בכינור האהוב שלו. פעם אחת הזהירו אותו שסלקציה למוות קרובה כדי שיוכל להסתתר, ובפעם האחרת בסלקציה הוא קיבל עידוד משני חברים שנתנו לו את הכוח לדשדש מרחק קצר לשביעות רצונו של השומר שהניח לו לחיות. *AuschwitzDachauAuschwitz* nineteen twenty three

בסוף המלחמה הוא היה בצעדת המוות הידועה לשמצה הרחק מהמחנה ומהרוסים המתקדמים. קראתי שוב את מכתבו לאחרונה ובו הוא כתב שהם עברו את העיירה שבה נולדה אמו וזה נתן לו את הרצון לשרוד עד הסוף. הם שוחררו בבלזן, ולאחר מכן הוא הצטרף לארגון סיוע אמריקאי. הדבר סייע לניצולי מחנות הריכוז בכך שהעביר אותם לחוות שנרכשו ובהן יכלו ללמוד מיומנויות שימושיות לחיים העתידיים במה שהובטח כמולדת יהודית. עם זאת, באותה תקופה הבריטים, שהיו השותפים העיקריים בהבטחה זו המכונה הצהרת בלפור והיה להם מנדט לשלוט, לא רצו להרגיז את הערבים, שהיו תחת השפעתו של המופתי הגדול של ירושלים, אוהד נאצים ידוע שקיווה לניצחון הציר. כך שהמסע שלהם בסופו של דבר לארץ המובטחת היה בסירות לא חוקיות. האוטוביוגרפיה הקטנה של וילי "תמלא אותך". קרוליין ראתה אחד כזה במוזיאון. אף על פי כן, רק ב-46 בנובמבר הרגיש הרברט שעדיף לאמא ואבא לגור בכפר בחווה בגרינגסהוף הסמוכה. זה היה קיבוץ בוכנוואלד שהוקם עבור ניצולי המחנה. אמא תהיה מעין מטרונית ופוס ישמור את הספרים. אבא כתב שהם צריכים לארוז במהירות מכיוון שהתחבורה ברכבת כלשהי הפכה זמינה. הרכבת למעשה נסעה ליעד אחר עם האנשים למחנה אחר, אבל כשהם הגיעו למקום שבו כולם היו אמורים לנסוע באוטובוס, הם אספו את המזוודות שלהם ונעלמו. הם בילו את הלילה במלון ולמחרת הגיעו לגרינגסהוף. ככה אפשר להסתובב. נראה שהם השתקעו היטב ורכשו כלב, בלאקי, שלמרות שאכל נקניק שלם, חצי קילו חמאה ודחף את כל הכבשים לבריכה, היה כל כך אהוב על אמא שהיא מנעה את מותו המיידי. קודם לכן הם ראו את הקיבוץ כשנסעו לשם על גב משאית של אונר"א כדי להיות בחתונה של אילה והרברט. במהלך המלחמה סירבה אילה לכל הצעות הנישואין, וחיכתה לראות אם הרברט ישרוד. [במהלך המלחמה היא תמיד השגיחה עלינו]. כששמעה שהוא בחיים, היא הצטרפה לחיל הצנזורה האמריקאי והלכה אליו פנימה. עד מהרה נישאו בקיבוץ. עם שובה של אמא היא חלתה במחלה קשה עם מצב מסכן חיים שהצריך ניתוח עצום. *PalestineHaifaFuldaGermanyBerlin*

לאחר שסטיתי, אני חוזר לסיפור של הורינו לפני שעברו להאטנהוף. המכתבים שקיבלנו במהלך כל הזמן הזה היו מלאים בפרטי יום הולדת ותמונות על חיי היומיום שלהם. מכיוון שהם גרו בפרבר של ברלין שכמעט לא נפגע והייתה להם גישה לגינה, פופס גידל ירקות וטבק. העיסוק העיקרי שלהם היה להתאחד איתנו. התסכול הגיע והקנאה הקלה על כך שאנשים הצליחו להגר אליה תוך שמונה שבועות ואפילו הנורבגים עזרו יותר מהבריטים שלא נטו אפילו לבחון את בקשותיהם. אבא נצמד לכל מי שבא והבטיח לעזור. בסופו של דבר הוא הבין שרק הזמנה מכאן יכולה להביא תוצאות. בינתיים הוצע לאמא לנהל בית ילדים גדול בבאד נאוהיים, והיא סירבה, כי מדי יום הם קיוו לצאת. בסופו של דבר, אני מאמין, מר סיינסבורי וועד הפליטים היהודי הצליחו להביא אותם ל. הורינו ואני גרנו יחד במעונתי בביתה של גברת וייץ בסטוק ניוינגטון. היא הייתה נשמה טובה וקיבלה אותם בברכה. אמא, שהייתה "U.S.nineteen forty-eightEngland" המוכשרת ביותר, הצליחה ליצור אווירה ביתית בחדר היחיד שלהם שלא היה גדול יותר מחדר העבודה שלי. היא תמיד הכינה ארוחות על טבעת גז אחת והגישה אותן כאילו זה הריץ. כדי להרוויח קצת כסף מהצד אמא הפכה למטפלת באשתו של מעצב נעליים זקן. היא סבלה מאלצהיימר והוא התפלל ללא הרף. בנם היה אסיר תודה באמת, אבל לבסוף הכל נהיה יותר מדי. פופס נסע לבית ובוורן כדי לקבל את הקצבה שלהם, ושם, לאחר הארכה של שישה חודשים נוספים שארגן אלן סיינסבורי, הם פגשו את גברת האן-ורבורג שעבדה שם.

באותה תקופה היא חיפשה זוג נשוי שינהל את בית המשפחה במידלטון צ'ייני, ליד אוקספורד, והציעה את העבודה להורים שלנו, ונתנה להם את האמצעים להישאר בבית. משרד הפנים הסכים לתת לאמא אישור עבודה ואבא יהיה תלוי בה. הם הסכימו לקחת את העבודה בתנאי שמריון ואני נוכל לבוא ולהישאר בסופי שבוע, כשנזכר. זו לא הייתה בעיה.

ריצ'רד וחברים כמו מוישה ולור עשו את המסע ונשארו גם הם. במהלך הזמן הזה הגיעו ארגזי האריזה וכולם התאספו בחצר לפריקה הגדולה. קודם כל, אמא שמחה שבני הזוג האן יכלו לראות שרמת החיים שלהם סבירה ושהם לא היו "EnglandGermany לניצ'רים". כמו כן, כשמר האן ראה קופסת סיגרים מכסף, שהחברה שלו הציגה לרשותם, הוא רצה לדעת איך היא הגיעה לרשותם. הוא הוענק לשירות ממושך לבעלה של Germany טנטה אוגוסטין, שהוזכר במכתבו של פופ. לאחר מכן התברר שהם חולקים את אותה דודה. אנשים מעניינים רבים הגיעו להתארח וכולם מצאו את הבישול של אמא טעים. גברת האן תמיד קיבלה אותנו בברכה וכשהגעתי הייתי צריך ללכת לחדרה לא רק כדי להגיד לה ערב טוב, אלא כדי לספר מה עשיתי וראיתי בלונדון, שם גם היא גרה במהלך השבוע. היא הייתה אסירת תודה על כך שההורים שלנו טיפלו כל כך טוב בבעלה ובבנה. אחיו של מר האן, אגב, היה אוטו האן, המנהל של גורדונסטון. אחת התכונות המעט אקסצנטריות של רודולף האן הייתה שמבקרים בכל תחנה בחיים נאלצו לעסוק בגינון. מנתח מפורסם לא הגיע שוב מכיוון שהוא לא רצה להרוס את ידי לפני ניתוח על ידי גריסת לפת. קיבלתי הוראות עוד לפני שנכנסתי לדלת. או כדי לעזור עם הדבורים או לערום אדמה סביב האספרגוס. די נהניתי מגידול הדבורים וממילוי הצנצנות בדבש. בסוף שבוע אחד מצאתי את עצמי שוטף ערימות של עציצים בחברת הנסיכה דורותיאה מהסן ומרגרט מבאדן. הן היו אחייניותיו של הנסיך פיליפ. אמא גם נאלצה להכין חבילות מזון לבני משפחת המלוכה העניים האחרים שלא היו ברשימה האזרחית ואשר באמצעות אוטו סייעה להם. אני חושב שהכל נמשך כארבע שנים עד שאבא מצא את משרתו מעצבנת ולא מכובדת ורצה לעבוד באופן רשמי. הוא היה רק בן שבעים ואחת.

כתוצאה מכך הם עברו לסוכנות התעסוקה של גברת מאסי עבור "צוות האצולה" ומצאו עבודה כטבח ומשרת של לידי סטיוארט בערימה הגותית הוויקטוריאנית שלה בסנדי, שהיו בה מאה חדרים. אני זוכר שלקחתי לשם את אמא ואבא והגעתי בשעות אחר הצהריים המוקדמות. נאמר לנו שמכיוון שהם נסעו כל כך רחוק ויהיו עייפים, הם לא צריכים לבוא לתפקיד עד הערב. תמיד אזכור את מילותיו של אבא כשהוא עונד את זנבו, "מעולם לא לבשתי עניבה שחורה עם אלה". הייתה להם בחירה של חדרי שינה מכיוון שכעת לא היה צוות פנימי, כמו גם שימוש באולם המשרתים הגדול כסלון. חובתה של אמא הייתה לבשל ושל אבא היה "לתחת". זה היה כרוך בניקוי הכסף באגודליו החשופים, כבוד שהוא דחה במהירות ובתקיפות לטובת בדים. חובה נוספת הייתה להסיט את הווילונות בכ-70 חדרים בכל ערב. הוא ניסה לקצר את זה אבל התגלה ונאלץ להמשיך. מדי ערב הוא התלבש באופן רשמי וליווה את הזקנה, גם היא בבגדי ערב לחדר האוכל. שם היא ישבה ליד שולחן, שיכול היה להכיל כעשרים, עם תבליני כסף לפרקים ואכלה את ארוחתה הבודדה. כשסיימה היא ישבה בסלון עד שעת השינה, ואז פופס ראה אותה עולה למעלה ואיחל לה "לילה טוב, גברתי". העוזרת היומית הייתה רכלנית שדיווחה על אבא שניגן בפסנתר בטרקלין כשהזקנה לא הייתה שם. היא הייתה בהלם. שומר הציד הביא אספקה אינסופית של ארנבים עד שאמא קראה לעצור. זה היה ללא ספק מקור הבשר העיקרי של המשרתים. באנו לעתים קרובות לסוף שבוע שבו הייתי צריך ללכת לטרקלין כדי לאחל ללידי סטיוארט ערב טוב ולדון במעשי ומתי היא הייתה מזכירה כבדרך אגב אי הבנות עם הוריי. ברור שהיא הרגישה שכמשרתים יש להם "מספר נעים". לאחר זמן מה החלו תענוגות החיים בעיר לדעוך. הכול הגיע לשיאו יום אחד, כשאחרי ארוחת הצהריים ובריצה של אבא ואז בנסיעה על העגלה המחוממת בחזרה למטבח, הוא אכל את השאריות מעל תפוחי אדמה. בביקור הבא של 'מלידי' במטבח כדי לדון בתפריט לארוחת הערב, היא הזכירה שאפשר להקפיץ את שאריות תפוחי האדמה. אמא התחננה לבורות. האב נקרא למסור עדות ונחת כנאשם. לאחר מכן התקיימו דיונים והרצאות גדולים. זה שכנע אותם לחפש "שדות מרעה חדשים" וטיול נוסף לגברת מאסי תוכנן ליום החופש הבא שלהם. הם הודיעו על כך ולידי סטיוארט הייתה תמהה באמת מדוע הם רוצים לעזוב, מכיוון שהיא אהבה אותם. הייתי צריך לחבר סיפור בלי לפגוע ברגשותיה. LondonSandy

בין לבין אמא נסעה מדי שנה לגרמניה לספא. זה מומן על ידי הגרמנים, והיא הרגישה שזה עוזר לה ומאפשר לה להתמודד. עבודתם האחרונה הייתה כעוזרות בית של מייג'ור ביוקנן, בעל תהילת הוויסקי, שעבד כאדמה חקלאית בבית הינשוף למברהרסט. הוא היה בעלה של המרקיונס של דפרין ואווה שהתגוררו בבית במשך השבוע. כאן הכל היה לא רשמי, אמא אימא שלו והם היו די מרוצים. שוב היינו הולכים לסופי שבוע שהיו מהנים יותר כשהיה לנו את הבית לעצמנו. הוא נמצא בסביבה יפהפייה והבעלים הנוכחיים מאפשרים למבקרים להיכנס לשטח, אולם כעת מעט השתנה. למרות שההורים שלנו היו מרוצים, המייג'ור לא היה מרוצה ופתח ברומן עם רוזנת מקומית, מה שהוביל בסופו של דבר לגירושין. את המסיבה הגדולה האחרונה שאלה הוזמנו כל חבריו ושכניו ארגנה אמא. האוכל נחשב יוצא מן הכלל. אבא החליט שהוא ילבש שמלת ערב מלאה עם עניבה לבנה. כולם צעקו כמה מרשים הוא נראה ורקדו איתו כשהוא לא שירת. המייג'ור סיפר לאמא כמה הוא התרגש והודה להם על המשלוח המוצלח להפליא. לזמן קצר שרר שקט לזמן מה עד שהמרקיונס התחתנה עם שופט לא נעים שהטיל ספק בתקציב של אמא בנוגע לאוכל עבורנו. היא, כמובן, הוכיחה שהיא שילמה על הכל אבל האמון נשבר. מאוחר יותר הילדים וחבריהם ירדו להתארח ועשו עבודה רבה. הקש האחרון היה תקרית שבה טבעת אבדה, וכשאמא עזבה את הארץ כדי לרפא אותה, היא עברה חיפוש

בעירום. מי סיפר למכס? אמא הייתה בהלם, ובשובה נאמר לה כבדרך אגב שהטבעת נמצאה בתיקו של לידי דפרין ושהיא "לא צריכה לדאוג". זה אישר את רצונם לפרוש. באחת הנסיעות שלהם לבאד הם התקשרו לראות איך נראית חטנהוף עכשיו כשהיא כבר לא קיבוץ. ראש העיר סיפר להם על דירה ועוזרת בית אפשרית וכמה הוא ישמח אם יבוא לגור שם. אנשים בדרך כלל אהבו אותם והם התיידדו בקלות. חלקם תהו כיצד הם יכולים לחזור למדינה שגרמה להם סבל כה רב, הרגה את רוב משפחתם, ובאותה תקופה עדיין שכחה את העבר. הרברט דיבר ברדיו הגרמני על הצורך להתעמת עם העבר ולנסות להגיע להבנה. עדיין הרווחתי מעט יחסית והיו לי אישה, ילד ובית לפרנס. אבא זכה במשפט בעזרתו של חברו ליזלוטה, שבו הפנסיה והפיצויים שלו הוגדלו בהרבה והיו מעניקים להם אורח חיים טוב בהרבה ממה שהיו יכולים לקבל במדינה הזאת. עם זאת, אחת הנקודות החשובות ביותר היא שאבא היה גרמני שדיבר את השפה כל חייו והרגיש שיש לו זכות להיות בה ולא להיות נרדף. הוא נהנה להאזין לרדיו, למוזיקה ולדיונים, כמו גם לקבל אספקה זמינה של ספרים ומאמרים. לדבריו, "היטלר היה סטייה איומה", שארכה רק שלוש-עשרה מתוך שבעים ושבע שנותיו. מי ישפוט? EnglandLondonEngland

אמא גם כבר לא הייתה צריכה לעשות הכל מכיוון שגברת סורג הייתה עוזרת בית במשרה חלקית. כפי שאתה יודע, הם באו לעתים קרובות לאנגליה וריצ'רד ומריון והבנים ביקרו אותם לסירוגין. לפעמים כולנו הלכנו יחד. כולנו זוכרים את עוגיות ה-Spekulazius והמכתבים יחד עם מתנות קטנות אחרות שנמצאו על הכריות או על שידות המיטה כשהגענו לחופשה. ריצ'רד ביקש עד לאחרונה מהבנים לדקלם רשימה של הקישוטים המחרידים הרבים בדירה. הביקורים שלנו בבית הקפה Karstadt's, או Karstadt's, לתה ואדולפסק היו גולות הכותרת. היה גם הר סורג השחצן עם סיפוריו על פציעתו במלחמה. התברר שהוא הופל על ידי אחד הטנקים שלו כשהיה שיכור. הייתה גם מכונת החיפושית שלו, שהייתה מכוסה בשטיחים מלאים, רצפה וגג, עם חתיכות מהקצה שהותיר הפילצפאכריק'. בקושי אפשר היה להיכנס. כל הבתים היו מכוסים בשטיחים באותו אופן, כולל זה של אמא. בשל מצבה הבריאותי היו לעתים קרובות מריבות. הקלאסי היה המקרה של עוגת יום ההולדת. למידע מלא אנא פנה ל. העיקר שהם יוכלו לעשות ולנסוע כרצונם. אני זוכר היטב את מסיבת יום ההולדת השמונים של פופ עם נרות בגינה, הרברט ואילה מ ומימי ופרדל וגם רבים אחרים כמו קרל היינץ ואושי זו הייתה השנה שבה חומת ברלין הוקמה. יש הרבה תמונות באלבומים אבל אני לא יכול להסביר כאן את כולן. ספר המבקרים שלהם מעיד על האורחים הרבים שבאו להתארח. למרבה הצער, אמא נפטרה זמן קצר לאחר יום הולדתו השמונים ושש של אבא. למרות הצעותיהם של מריון וריצ'רד שפופס יוכל להישאר איתם או שהם ימצאו לו דירה באילינג, הוא העדיף להישאר בדירתו עם יוטה, שנעשתה מסריחה ועצלנית יותר ויותר, ועם גברת סורג שניקתה ובישלה עבורו. הוא בא לכאן לעתים קרובות ואני חושב שתקרית קטנה בדרכו הביתה מהית'רו אומרת עליו משהו. בשלב זה, למרבה הצער, הייתה לו רק ראייה היקפית שפירושה שהוא כבר לא יכול היה לקרוא. אף על פי כן, מכיוון שרצה כמה משקאות פטורים ממכס עבור הלגה הדוורית, אמרה לו ליזל שמארכת קרקע תלויה אותו. הוא מחה ולבסוף שאל, "תגידי לי ילדה, היא נראית טוב?" וכשקיבל הרגעה מליזל, הוא הסכים ללכת איתה. הוא היה די דמות בסביבה, תמיד גרר אותי לחנויות מסוימות כשהוא התקבל בנשיקה. MarionMarionIsraelSwitzerlandFulda

בשנת שבעים ושתיים קיבלתי טלפון שהוא מת בשנתו מול הטלוויזיה. גברת סורג מצאה אותו למחרת בבוקר. מאוחר יותר נודע לי שביום מותו הוא היה בפולדה, קנה עניבה לריצ'רד והלך איתה לדואר. לאחר הקפה, הוא עלה במעלה הגבעה התלולה מאוד לבית החולים כדי לבקר את החייט החולה. לבסוף הוא תפס את האוטובוס הביתה וכמה בנות אמרו שהוא בחוש ההומור הרגיל שלו. הוא תמיד הכין את ארוחת הערב שלו בעצמו כפי שהיה אוכל ארוחת צהריים אצל הסורג. יום לא רע במשך כמעט תשעים ואחת שנים. כפי שכולכם יודעים, לשניהם יש את האפר שלהם קבור בבית הקברות היהודי הליברלי ב. לא אהיה יומרני עד כדי כך שאנסה לסכם את חייהם של הורינו. עם זאת, תמיד אחשוב על פופס כעל מישור שאוכל לדבר איתו בגלוי, אם כי לפעמים הוא הסתייג ממנו. הוא היה אדם מוסרי עם חוש הומור נהדר וסקרן בלי סוף לגבי כל דבר. המצאות חדשות, קסם, שריתקו אותו, וכמובן פוליטיקה; שוחחנו עליו אל תוך הלילה בניסיון לתקן את העולם. אני עדיין מתגעגע לדיונים האינסופיים שלי עם פופס. הוא גם אהב להאזין למוזיקה ולקרוא מדי יום, במיוחד במהלך ה-"bessinliche StundePound Lane" שלו. זה היה כשכולם היו במיטה והוא הרגיש שהוא יכול לאסוף את מחשבותיו בשלווה. לאחר ששהה אצל אושי וקרל-היינץ הוא פתח בשיחה עם אושי שהיה יותר משווה לו. ק-ה. כשחזר ממשרדו לארוחת הצהריים שלו מצא אותם עדיין בחלוקים שקועים עמוק בוויכוח ביניהם. עם זאת, הוא תמיד סמך על אמא להערכה מנומקת של כל מצב. היא הייתה אדם נדיב בצורה יוצאת דופן, עזרה לכל אחד ותמיד הייתה מודעת לצרכיו. עזרה נדיבה של שבחים תדרבן אותה למאמצים גדולים עוד יותר. אם אנשים לא יוצאים מחייהם רק בגלל שהם מתים, אז מוטי ופופס הם שניים. בכל יום נזכרים באמירות שלהם המותאמות לכל אירוע; אפילו כמה מחבריי משתמשים בהם, לאחר ששמעו אותם ממני. "Father die Juden und Radfahrer" "Mein Papier Kragen ist mir geplatzt", [היהודים ורוכבי האופניים אשמים כמעט בכל דבר] "התפוצץ" מזעם. שים לב בן כמה צריך להיות כדי להתייחס לימים שבהם פקידים ענדו צווארונים

נייר לעבודה. [גם "*Mit Gottes Hilfe und Rabarba Tee*" של אמא [בעזרת האל ותה ריבס היא הייתה מסוגלת להשיג את רוב הדברים.]. עצוב שאני עדיין זוכרת את הרגעים השלווים המעטים עם אמא שבהם הרגשנו קרובים מספיק כדי לדבר. אירוע נדיר. לעתים קרובות היא הייתה חכמה והתעניינה בדברים רבים, אך נראה שלא הייתה מסוגלת להתרכז בשום דבר. אני מרגיש שזה נבע בעיקר ממחלה מתמדת ועם עצבים מרוטים בגלל החוויות שלה. מריון ואני יודעים שאנחנו חייבים להם את חיינו על כך שנתנו אותנו. אני לא חושב שאי פעם הצלחנו להביע את הכרת התודה שלנו אליהם. עכשיו ניקי וסטפי כאמהות יודעות איזו הקרבה זו בטח הייתה.

הילדות שלנו

אם לדבר בשם עצמי, אני זוכר מעט מאוד מילדותי בגרמניה, שמריון ואני עזבנו במרץ שלושים ותשע, הייתי בן שמונה והיא בת חמש. תצטרך לספר לי על זיכרונותיה כדי שאוכל לכלול אותם, כי יש הרבה שאינני יודע. אולי ה"תמונה" המוקדמת ביותר שאני יכול לראות היא להיות מוגבל ללול ומושך את הבד ואגרטל הפרחים משולחן שהיה בהישג יד. מאוחר יותר, שעות רבות הוקדשו לתפקיד המנצח ברכבת ברלין-ברסלאו. הייתי שם עם אמא כדי לראות את קרוביה, ביניהם אונקל Marion סאלו, שהשחין הגדול שלו על מצחו היה מקור לקסם. בטח היו עוד דודות ודודים שביקרנו בהם. המעבר כשהרכבת נעלה והצוות הפולני עלה על הסיפון היה גם מזון לדמיון שלי. בבית, בלילות שישי, כשהרברט דקלם את Polish Corridor *הברושים*, הייתי רשאי לשמש כדייל רכבת הנושא צלחות מהמטבח אל השולחן, אורג ומנענע לאורך המסדרון של רכבת האקספרס הדמיונית שלי. יש סצנות קצרות, כמו אמא עוצרת במחלבה לכוס חלב בדרך הביתה מבית הכנסת והרשו לי לשבת במשרד עורכי הדין של אונקל מרטין, בתנאי שראיתי את הלקוחות שלי בדמיוני ולא עשיתי רעש. אני כן זוכר את *גברת* ריכטר, העזרה של אמא שלקחה אותי לגן החיות כשזה היה אסור ליהודים. היא גם לקחה אותי לראות את בית הספר שלי ברחוב פרינצרגנטשטראסה בבוקר שאחרי שנשרף בליל *הבדולח*. היא הייתה אישה אמיצה מאוד שאהבה אותנו. אני זוכר בבירור שופו [שופר] שאמר שזו בושה של *שאנדה*. לאחר מכן הלכתי לזמן קצר ל. זה היה צירוף מקרים גדול שבנסיעתנו לברלין לפני כמה שנים ריצ'רד סיפר שהוא מצא לנו בית כנסת ללכת אליו בשבת Joseph Lehmann School והתברר שזה אותו בניין שבו נערך בית הספר. זיכרון נוסף שיש לי הוא השהות שלי עם *גברת* קראוצ'י שהיה לה עסק סיטונאי חמאה ב. היא הייתה חברה של *אונקל* Bern הנס שהסכימה לקבל אותי כדי שאוכל להתאושש לאחר מחלה כלשהי. [מה היינו עושים בלי אונקל הנס? אני שמח שאני נקרא על שמו ושלפחות הלכתי להלוויה שלו]. בכל בוקר הלכתי בעקבות *גברת* קראוצ'י סביב המרתף שבו ישבו תוליות החמאה העגולות הגדולות והמתינו להגיע למצב הנדרש. לאחר מכן כופפנו את האצבע המורה ולקחנו חתיכת חמאה מכל קובייה ואכלנו אותה. לפחות עשיתי זאת. התוצאה התבררה לאט לאט. כשחזרתי לזמן מה לאחר מכן, הופקדה על ידי דיילת הקרון הישנה שדאגה שאהיה ער ומוכן לרדת. אבא סיפר לי כעבור שנים על המראה שהצגתי. הנה בא ילד שמן מאוד בן שבע, בגלל העזרה היומיומית שלו בחמאה, שבגדיו לא התאימו כראוי כשהוא מדשדש על הרציף עם כמה דוגמניות שוודיות שאספו אותו וטיפלו בו ברכבת והוא נישק אותן לשלום. בטח נהניתי מהשהייה שלי מכיוון שהיה לי אלזסי לשחק איתו ונראה שהיה לי מזחלת. החורף הבא בא והלך וכשהתקרב חודש מרץ היינו צריכים להתכונן לעזוב את ההורים שלנו ולנסוע ל. Berlin nineteen thirty-nine England

אנגליה לונדון

מריון הייתה בת חמש ואני הייתי בת שמונה כשהלכנו לישון מוקדם, ומאוחר יותר התעוררנו לראות את הורינו ואת השוער מר פיישר סביב מיטתנו ואמר לנו לקום להפתקה גדולה. מר פיישר בכה ונתן לנו תפוזים למסע. רכבות *הקינדרטרנספורט* נסעו תמיד בלילה [במיוחד מאוחר יותר, כאשר היהודים גורשו למחנות] מכיוון שהנאצים לא רצו לעורר אהדה כלשהי בקרב האוכלוסייה הכללית. אני זוכר את העזיבה, את התחנה החשוכה ואת האמונה שזה יהיה רק

לזמן קצר וההורים שלי לא צריכים לדאוג. אני זוכר שנופפתי לשלום, אבל לא הרבה על המסע. הנשים עלו על הסיפון בהולנד עם אוכל ואז הייתה המעבורת שבה הצלחתי לנפץ את בובת החרסינה של סין, אני עדיין יכול לשמוע את החבטה כשהנעתי את התיק על עמוד ברזל. עד כאן האריזה המפורסמת של פופ. אז אין עטיפת בועות. הזיכרון הבא הוא לשבת בתחנה עם תווית ולחכות בסבלנות שיאספו אותי. לבסוף הגיעה מיס טרנר מהאכסניה ולקחה אותנו לפוטני, לשם כבר הגיעו רוב עשרים ואחד הילדים האחרים. המטרונית הייתה גברת סבאקין שהייתה אדם אדיב ועוזר, אבל מיס טרנר תמיד נראתה נגישה יותר. ישנו במעונות וכולנו נאלצנו ללמוד אנגלית בחדר בית ספר גדול. יש לי חזיונות של בדלאם. כשהגיע יוני הוחלט שאנחנו מוכנים ללכת לבית הספר של המועצה המקומית. זה היה מקום ממש מחוספס שבו בנים מסריחים עם תחתונים חשופים מבעד למכנסיים הקצרים הקרועים שלהם גרמו לי לתת להם פיק-א-בק. האדון היה מר פרייזר, ששמר על הסדר של חמישים מאיתנו באיום של מקל הליכה קצר שנשא תמיד. תיעבתי אותו ופחדתי מאוד מהמקום. אחרי שאמר לנו שבסמסטר הבא הוא מצפה שנצליח להדביק את הפער 'אחרת', ניצלנו; בגלל החגים ומלחמת עולם, מה שאומר שפינו אותנו ולעולם לא נצטרך לראות אותו שוב. אני מניח שעננים וקווי כסף עולים בראש. למר אלן סיינסבורי היה בית בבקסהיל ושם בילינו כמה שבועות מהנים; עליו כתבתי להורים שלנו. MarionLiverpool Street.

פונד

בשובנו ללונדון נאמר לנו לארוז את חפצינו, שכן מריון ואני, יחד עם מריון מירנטס, היינו אמורים לנסוע לבקתת הצייד של ג'יי. בי סיינסברי בלינסלייד, לייטון באזרד. שם היה אביו של מר אלן [ג'יי. בי]. שמר על ציידיו; ובאנטי. נראה שכל הילדים האחרים מהאכסניה שלנו הלכו ל. החתן ואשתו שהיו אחראים נראו לנו, במבט לאחור, זוג ויקטוריאני מאוד בסוף גיל העמידה שהייתה לו בת אחת שגרה בבית, דודה טייסי. הכוונה הייתה טובה, אבל ילדים קטנים היו אתגר והיה צריך לראות אותם ולא לשמוע אותם. יום אחד, כששמעתי את קול הסוסים שחזרו מהצייד, רצתי החוצה להחזיק אותם. מר קלארק אמר לי לחזור פנימה ולזכור את ה"תחנה" שלי מכיוון שמר סיינסברי לא הורה לי לצאת. למרות שהוא בעיקר מחוספס הוא יכול היה להיות אדיב ואיפשר לי לרכוב בחצר או לאורך מסדרונות האורווה אם היה רטוב. אני עדיין זוכר, חמוש בקנקן, הלך להביא את הבירה שלו מהרישיון החופשי. בית החתן, בקומה התחתונה, היה מואר בגז אבל עלינו למעלה למיטה עם נר. "הבית הגדול", הסמוך, ובורן לודג', היה ויקטוריאני טיפוסי. הוא היה מוכן במיוחד כאשר מר ג'יי. בי הגיע ללינסלייד מ. המיטות היו מאוררות ומעטפות הגז היו מוארות והרשו לי להיכנס לשם עם גברת קלארק. המלחמה גרמה לכך שלא היה עוד ציד והסוסים המסכנים סיימו את ימיהם במשיכת מצוף חלב. כולנו עברנו לקוטג' קטן ליד כנסיית סנט ברנבס. הוא היה קטן מאוד עם שירותים בגינה. למרבה הצער, הרגש החם היחיד שחווינו הגיע מחברה שלהם בשם האחות בייקון מצבא הכנסייה שבאה לבלות את חג המולד וממנה אני זוכר את החיבוקים היחידים. אחרת הכול היה מאוד חסר רגש, למרות שאולי אני עושה להם עוול, כי זו הייתה הדרך האדוארדית או הוויקטוריאנית עם ילדים. שנאת המחמד שלנו נשלחה ל'רק' להסתובב כשאף כלב לא היה בחוץ והנדנדות היו קפואות. לפעמים ראינו את המורה שלנו, מר לסטר, שתמיד היה טוב לב. עד היום אני מתעב את ריח מגלשות הברזל, הנדנדות והכיכרות. אני הולך רק למען לורן. מכיוון שחבריי מבית הספר היו במקלה רציתי להצטרף כדי להיות איתם ולהיות חלק מהקבוצה שלהם, ללבוש קסוק ולהיראות קדוש. אבוי, דחה אותי הכומר לידקר עטוי הגלימה השחורה, לבוש בירטה, "בגלל היותי יהודי". שרדתי. יום אחד שמענו שאנחנו אמורים לגור עם דודה אווה, בת נוספת. היא הייתה הרבה יותר רכה למרות שהייתה נשואה לדוד האימתני ביל לייני שהיה קפדן

למדי. RugbyReadingClarksLondon.

הרפנדן

אני עדיין זוכר את הנסיעה באוטובוס שבה היינו מלאי התרגשות מהמחשבה על ביתנו החדש באוברסטון רואד. חדר השינה שלי היה חדר הקופסאות הקטן שבו שיחקתי באוטובוסים ובמשחקים אינטלקטואליים אחרים. היו חברים ששיחקו איתם בשדות בקצה הכביש ואני חוויתי לראשונה קדחת השחת. הימים נראו ארוכים בקיץ והיינו מאושרים. מכיוון שטרבור היה מתודיסט, היה ראוי שאצטרף לבית הספר של יום ראשון של הכנסייה ולצופי הרפנדן הראשונים הצמודים אליו. מר לייני, שהיה הקצב הראשי בחנות המקומית בסיינסבורי, עזב עד מהרה כדי להתגייס לצבא וכך נהנינו כעת מתשומת הלב המוחלטת של דודה אווה. היא הייתה הקופאית הראשית באותה חנות. באותם ימים היו דלפקים מכל צד לכל אורך החנות. החמאה עדיין טופחה לצורה עם משוטים מעץ ונמכרה מתלוליות גדולות. במהלך החורף נאלצתי לפעמים לעשות את דרכי לבקתת הצופים. עדיין פחדתי שהגסטאפו יצוץ מהגדר וייקח אותי. זה היה כמובן מפחיד מכיוון שלא היו פנסי רחוב והחלונות היו חשוכים. אהבתי את המשחקים והקמפינג ואפילו קיבלתי את התג המזור. בסופו של דבר מוניתי לשני בסיירת הינשופים, אם כי יש לי תחושה שזעפתי עד שהגיע הקידום. לפעמים עשינו את המסע לביתם של אמו של מר לייני ואחיו טום. הוא, מהשיניים התותבות הקופצות, שבהן שעשע אותנו. במסיבת יום ההולדת התשעים של אווה לאחרונה, הזכרנו את הביקורים שלנו, המהנים תמיד. כשהיא סיפרה להיזל על דודה, גבר דיבר ואמר לנו שהוא בנו. ערכנו שם מסיבות חג מולד ויום הולדת וגברת לייני הזקנה זכורה בחיבה רבה כחמה ואדיבה. במסיבות הילדים הללו למדתי גם את תענוגות הנשיקה. אם נאלצנו לנשק בחורות כהפסד או כפרס אינני זוכר. LutonMarion.

שנינו למדנו בבית הספר מנלנד, שם הקניטו אותי בהתחלה על היותי גרמני. עם זאת, גברת וילקינס הסבירה לכיתה את הנסיבות שלי והנושא מעולם לא הוזכר שוב. הבנים ביקשו לעתים קרובות לשמוע אותי מדבר גרמנית, אבל שכחתי אותה או מחקתי אותה ולכן פניתי לביאנו או לדנדי, שם כל הגרמנים אמרו "אכטונג, שוויינהונד ודיין". ובזה הם היו מרוצים. הייתה זו מורה בתיכון במנלנד, מיס אדוארדס הבלונדינית הבהירה, שציירו קווים בחלק האחורי של שוקיה כדי לדמות ניילונים, שדחפה אותי לנסות להתקבל לבית ספר יסודי. חלק נוסף בחיי היה כיתת בית הספר של יום ראשון, בהנחייתה של מיס מוסקרוף, גברת אנגליה אמיתית כבת שישים, שהייתה פילגש בבית הספר. היא הרשתה לי לגלגל את האופניים שלה הביתה והייתה מאוד אוהבת כלפינו. פעם אחת היא נתנה לי בקבוק מים מהנהר ואמרה לי שהיא לעולם לא תנסה להמיר את דתי, מכיוון שאני אמור להיות גאה במורשת שלי ושההורים שלי ללא ספק היו מתנגדים. כמה מתחשבים בה זה היה. המשכתי לשאת את הדגל ולהיזכר בחיבה במורים כמו מיס פודיפוט, שנתנה לי ספר תנ"ך כשעזבה כדי ללמוד ב-A.T.S. ושעדיין יש לי ולפעמים אני מתייעץ איתו כשאני כותב. הייתה גם בתו של הכומר ג.ג. באמס שגם בה התאהבתי. אני מניח עכשיו שהם היו מבוגרים ממני רק בשמונה שנים, כי אנשים נקראו בגיל שמונה-עשרה. Jordan.

כך המשכנו בשמחה בחיי היומיום שלנו. שיחקנו בוקרים ואינדיאנים בסמטאות מאחור וגם במחנה הצבאי שבו החיילים שגרו בבקתות בפרדס היו נותנים לנו לפעמים שוקולד. דמי הכיס שלנו היו שלושה פני בשבוע. אני חושב שכתבתי לאבא שחסכנו פרוטה בדואר והוצאנו שני פני {כלומר 0.4166 ליש"ט} על, אני חושב, רבע קילו ממתקים. חלקם עולים רק פרת'ינג ואפשר היה להשיג כשני גרם טיפות אגס תמורת אגורה. לפעמים ישנו בתא שלנו מתחת למדרגות, אם האזעקות נעלמו, עם מנות ברזל מוכנות. מר וולר מהבית הסמוך הרשה לי לפעמים להיכנס לגינה שלו, כשהוא מתמודד באומץ עם ג'ק ראסל, כדי להראות לי את הגרמני או את המטוסים שלנו מעל. היה לנו כלב מגעיל אך חביב, בשם צ'אם, שסבל מפצעים והיה לו ריח קבוע של צואה. זה מדהים מה שמצאנו מחובק. הייתה גם מפונה נוספת בביתנו, גברת גריש ונכדתה שילה שאיימה עליה ללא הרף בביקור בקנון לונגסטף כדי להתוודות על חטאיה. גברת ג', כבתו של קצין בחיל הים ואלמנתו של קצין צבא [אחד בכל פעם] חשבה שהיא הרבה מעל לנו בהיררכיה החברתית. כשעשיתי משהו שהיא לא הסכימה לו, היא הייתה מאיימת עלי עם אביה של שילה, נפח קצין זוטר, ש"ידאג לי". אבל כשהוא בא לבקר את בתו, היו לו דברים אחרים על הראש מלבד להכות ילד קטן לבקשת חמותו. פעם אחת הרגיזה אותה היא קראה לי פרוסית קטנה ומגעילה. מכיוון שלא ידעתי אף אחד מהם או מה הם, אמרתי לה שאני גאה מאוד להיות כזה. גברת לייני בדרך כלל תמכה בנו בהומור הטוב שלה. הנה מקום טוב להזכיר עד כמה הרגשנו בטוחים. ילדים לא מתפלספים באותו זמן, כמובן. אבל עכשיו כשאני מסתכלת לאחור אני יכולה לראות כמה אהבה גברת לייני בוודאי הראתה לנו כדי להעניק לנו חיים נורמליים, מאושרים ובטוחים כל כך. זו באמת הייתה הילדות האמיתית היחידה, מלבד הבית [וזה לא היה נורמלי בסוף] שהכרנו. מעולם לא שכחנו אותה ושמחנו ללכת למסיבת יום ההולדתה התשעים והשתתפנו בעצב בהלוויה שלה לאחרונה. זה בונס נהדר שהיזל ומשפחתה מרגישים כל כך חם כלפינו,

ושאנחנו מחזירים לנו בחזרה. אני מניח שזה מוזר שהיינו הילדים של אמא שלה לפני שהיא נולדה, אולי סוג של אחים חורגים.

כאן, אני מניח שעליי להודות שלמרות מכתבים מזדמנים מהוריני שהגיעו דרך שווייץ ומאוחר יותר הודעות מהצלב האדום, לא הרהרתי בחיינו הקודמים, אלא קיבלתי את חיינו החדשים. יש להניח שכל הילדים מפקים את המיטב מהנסיבות השוררות שלהם, כפי שסטפי תספר לכם. רק כשאני קורא מחדש את מכתביו של פופס אני מבין את הכאב שהם חשו. עלי להזכיר גם את הקושי שגברת לייני חוותה, שכן בגיל עשרים ותשע בערך היא הייתה למעשה אם חד הורית לשני ילדים זרים. על כך, אני מאמין, היא קיבלה שבעים וחמישה פני לשבוע בכסף של היום. בקושי הון גם אז. עבור כל תוספת היא הייתה צריכה להגיש בקשה לוועדת הפליטים. פעם שיגעתי אותה בגלל נעלי כדורגל שהיו נחוצות ליום המחרת, מכיוון שנבחרתי לנבחרת. שיחות טלפון לקבלת אישור לקנות, ביקורים בחנות והכנה אינסופית והייתי מוכנה. אני חושב שהייתי מגן אחורי או שוער, 'מה שלא יהיה'. ספגתי שער אחד ומעולם לא הוזמנתי לשחק שוב והמגפיים נמוגו. ב-1943 הבינה גברת דוס, שהייתה נציגת ועדת הפליטים, שבקרוב אהיה בר מצווה. לכן הוחלט שאשתתף בשיעורי עברית בימי ראשון בבוקר ב. למזלנו מר וולפסון המנהל גר בסוף הכביש וכך הלכנו יחד. הוא גם לימד אותי את החוברות הרלוונטיות LondonSt. Albans. החלק השלם היה מעבר לי. בשיעורים אני זוכר במיוחד את מר גלסמן, השוחט, מורה וקורא הדיוטות בבית הכנסת. הוא חילק באופן קבוע קליפסים סביב האוזניים לבנו בזמן התפילה ולתלמידים שהתעסקו. בינתיים למדתי גם בבית הספר של יום ראשון, שאותו תיעבתי לעזוב. אז הגיע היום הגדול שבו הלכתי להתארח אצל הסוהר ומשפחתו [בנו ויקטור האריס, למד איתי בבית הספר] והרב לנדי עשה לי בר מצווה וקיבלתי סידור תפילה של זמרים שעדיין יש לי. אפילו נערכה עבורי מסיבה על ידי בני משפחת נבקוף שהיו בני הקהילה, אליה יכולתי להזמין את חבריי לספסל הלימודים. בשלב זה כבר התחלתי להצטרף לבנים. זה מומן על ידי מר סיינסבורי בחמישה פאונד לסמסטר, מכיוון שנכשלתי באחד עשר פלוס אבל עברתי את מבחן הכניסה. St. Albans County Grammar School

לאחר מכן הוחלט שאני גר עם משפחה יהודית. נעשו בירורים והאנשים היחידים שהיו מוכנים לקחת אותי היו זוג פליטים מהמבורג. הוא היה בחיל החלוצים, נפצע ולימד את עצמו תיקון שעונים במהלך החלמתו. כעת הייתה לו חנות סטנה בבית ג'ורג'יאני בגבעת הוליוול. DunkirkSt. Albans.

סיפורה של אחותי

כשעזבנו את הרפנדן, נשלחתי לגור עם גברת קרוק ובתה הקטנה בשם רוזמרי שגרה בשדרות שירלי בסנט אלבנס. מר קרוק היה בצבא. בחיים האזרחיים הוא עבד עבור Lampson Paragon שהיו יצרני מזומנים. למדתי בחטיבת הביניים של גארדן פילדס. עם זאת עברנו ל. אני עדיין זוכר את הנסיעה בחלק האחורי של טנדר הפינוי וראיתי את כל החגורות שהוצבו לחגוג את יום ה-V.E. בספטמבר של אותה שנה הלכתי לפנימייה בסטואטלי ראף בהאסלמיר. כאן שמחתי מאוד ונזכרתי בחיבה בד"ר ליאון, וולף ולוון שהקימו את בית הספר. בחופשות התארחתי אצל משפחת אנגל, חברים של משפחת ואסן, ומאוחר יותר אצל משפחת ואסן. האווירה שם הייתה כזו שבסופו של דבר העדפתי להישאר בבית הספר. שם הייתי יחד עם ילדים אחרים שלא היה להם בסיס יציב וגם ילדים שהגיעו לחופשות מחו"ל ללמוד אנגלית. בדצמבר 1950 עזבתי כדי לבוא ל. מר סיינסבורי שילם עבורי כדי שאלמד ב-N.N.E.B. בעודי שם גרתי בהוסטל בוויילסדן. בסופו של דבר עברתי לגור עם הנס ווילי. מכיוון שהייתה לי דירה קטנה בקומה העליונה, כדורי האבק שלי נהגו לצוף במורד המדרגות כדי לנחות בדירה של הנס ווילי. הם לא היו מאושרים. השאר היסטוריה. the eighth of May 1944GloucesterLondonHendon Technical CollegePennard Rd.

אני בטוח שלמריון יש עוד זיכרונות מהרפנדן שכדאי לך לפנות אליה.

החיים בסנט אלבנס.

חיי החדשים התחילו עם ההכרזה שבנו של חבר, שהתגורר באותה תקופה בהוסטל בלידס, יבוא להצטרף אלי ולהיות כמו אח עבורי, וכך נשארנו למעלה משישים שנה. וילי הגיע והתגלה כפרנס. בכל בוקר הניח תפילין והתפלל תפילת שחרית בעודו מתלבש. הכלב, אלזסי גדול ואני הסתכלנו. ישנו יחד במיטה זוגית גדולה עם שטיח ענק מעור דוב. את רוב המיטה תפס הכלב, רקס, שלא אהבנו להפריע לו גם אם הוא הסיר את השמיכות. אהבנו אותו מאוד. בתמורה הוא הגן עלינו מפני סטירה או נשיקה, הודות להתנהגותו התוקפנית כלפי הוואסנים. וילי עבד בחנות כי הוא היה שען מתלמד, ואני הלכתי לבית הספר. שם התוודעתי לארנסט שהגיע לעיירה עם הוריו וסבתו. מכיוון שדרך המלכים הייתה למרגלות הגבעה, נאלצתי להיאבק במעלה הגבעה כדי להביא את ארנסט כדי שנוכל לרכוב על אופניים לבית הספר ביחד. אני זוכר היטב את משפחתו, שתמיד הייתה נחמדה אליי. College Street.

בית הספר נוהל, כמו כל בתי הספר היסודיים באותם ימים, כחיקוי של בית ספר ציבורי, במידת האפשר. כל המאסטרים למדו באוניברסיטאות המובילות והיו לפעמים אקסצנטריים עם שמלות מרופטות ומעורפלות, בעוד שאחרים היו קפדניים, במיוחד אלה שחזרו אחרי המלחמה. הם הביסו את הגרמנים ולא היינו מוכנים לפגוע בהם. תמיד נשמעו צעקות "ילד אומלל שתוק" ואחריהם אבק קרש עץ שנזרק על הראש. כל מקל בוצע בחדר העבודה של הראש והיה מאחור. מיס איגל, מזכירת בית הספר, הייתה מוכנה תמיד עם מילים מנחמות וממחטה במידת הצורך. כאן עלי לסטות ולזכור שווסן בא לבית הספר כדי לספר למנהל שברחנו ממדינה שהייתה את אזרחיה. בדרך כלל ירדתי בקלילות. היו כמה מורות שלא שמרו על הסדר היטב. עם זאת, אני עדיין זוכר מורה צעיר להיסטוריה עם שיער ערמוני שבהחלט שמר על הסדר ועל העניין של הכיתה. זה לא היה רק בגלל החצאית הקצרה שלה. ג'נטלמן זקן אחד, שנקרא לפנסיה למשך המלחמה, תרגם את הודעות הצלב האדום הגרמני מהורינו. הייתה לנו מערכת של עזרה אחד לשני בשיעורי בית. אני עדיין יכול לשמוע את קולה של מיס פונטיין, היא הייתה פילגש האמנות. "תודה לך ג'ונס, על עוד יצירה טובה של דנציגר". מכיוון שאני, יחד עם כמה אחרים, הפגנתי התלהבות מועטה מרוג'ר, מכיוון שהיינו מתלכלכים מדי, היינו צריכים לעשות ריצת שטח, גם מלוכלכת. זה אומר שחבר ואני תמיד היינו אחרונים כשרובם כבר עזבו, וזה בדרך כלל עורר שמחה. למרבה הצער, אני לא זוכר שם מורה שחולל שינוי אמיתי בחיי. זו הייתה בחלקה אשמת המערכת, שכן אלה שלא הבריקו במקצועות האמנויות או המדע הוכנסו לצורה "כללית". אז קיבלנו את המורים הכי פחות כריזמטיים. זה הוביל לאי סדר על ידי הפחות מוכשרים ולכן מאבק גדול ללמוד. התוצאה הייתה שרק חמישה מאיתנו עברו את תעודת בית הספר. [הערה לנכדים, אחד היה צריך לעבור בחמישה מקצועות כולל מתמטיקה ואנגלית או שאחד לא קיבל כלום. אם אחד מהם עבר מספיק טוב, פירושו כניסה לאוניברסיטה].

במהלך השבוע הבטיח ואסן למשפחת שאמאס, מר לוי, שנרכיב את המניין, וכך עשינו יחד עם ארנסט. לוי ועוזרו הוותיק מר רוז היו בני מזרח אנדרס ודיזיידים בקהילה.

כשגרנו בקינגס רואד הייתה פיסת אדמה בראש הכביש שהייתה שייכת לבית הבנק הישן ברחוב למטה. זהו בית מהמאה השמונה עשרה, שעדיין קיים כיום. ואסן שכר אותו ושם גידלנו תרנגולות, אווזים וברווזים. ביניהם היו הברווז, מוישה, שהיה מאותגר אמבולטורית ואייבי, התרנגול שהיינו צריכים להילחם בו, אם הוא חשב שאנחנו רודפים אחרי התרנגולות שלו, בזמן שניקינו את הלול. באשר לאווזים, הם תקפו גם כאשר הרגישו צורך להילחם, שרקו ונשכו אחד מהם בישבן אם אחד מהם לא נזהר. זו הייתה המלחמה הפרטית שלנו. אחד התפקידים שלי, בין היתר, היה לקחת כמה ברווזים, תרנגולות או אפילו אווזים בשק מעל הכידון שלי, לשוחט כשזה היה פסטיבל. בזמן אחר שלטה טריפה. מר גלסמן היה לוקח את הציפור ואחרי כרוש משסף את גרונה בצורה כה נקייה עד שבקושי ניתן היה לראות טיפת דם. הציפור הייתה מסתכלת סביב, מנענעת את ראשה ושוככת. אני מרגיש שזו הייתה שיטה טובה יותר מזו של טום, הגנן, שהכה את ראשה של הציפור בעמוד. מה אומרים אנשי זכויות בעלי החיים? מדי שבוע היינו צריכים להביא בלגן מסריח מחנות החיות שהיה עשוי מצמח חזיר ובעזרתו, מחומם ומעורבב במה שנראה כמו נסורת, האכלנו את חברינו הנוצות כל בוקר לפני בית הספר, לא כיף במיוחד בבוקר חורפי קפוא. חפרנו גם בור עמוק, הכנסנו לתוכו בור מים ישן ומכסה עץ מעל. זה היה המקרה. גידלנו גם כמה חתיכות והיה הרבה מקום לכלב להתרוצץ.

מאוחר יותר עברנו לשפרדס קלוז בחלק חדש יותר של העיר. כאן התרנגולות ניזונו היטב במיוחד מכיוון שהתאהבתי בטירוף בבחורה השכנה, ואם הייתי ממציא את התירוץ שאני רואה את התרנגולות, יכולתי להציץ או אולי אפילו להחליף כמה מילים. אמיל ואסן היה רודף נשים גדול ואולי זו הסיבה שהוא לא הרשה לי להתערבב עם בחורות. פעם

שאלתי אם אני יכול ללכת לשחות עם הבת של מנהל בית הכנסת. תשובתו הייתה "למה אתה רוצה להתרחץ עם ג'רלדין"? לא בדיוק אותו הדבר. אז לא הייתי נערה מאושרת, וכשקרולין או ג'נט שואלות אותי אם מעולם לא הייתי ילדה, אני עונה "לא", לפחות לא מתבגרת. למעשה אני זוכר עכשיו שקבוצה מבית הכנסת הלכה לשחות פעם, עם הרב הארי רבינוביץ' כמלווה.

הגן היה מדבר סלעי ולכן וילי ואני נאלצנו לפנות את האבנים. זה היה כל כך משעמם שהמצאנו משחק מטופש. הייתי שואל, "אתה רוצה את ברט הזה?" והוא היה עונה "לא, נכון בוץ"? ואז ביחד היינו אומרים, "טוב, גרינברג יכול לקבל את זה" ואז היינו זורקים את האבן מעבר לגדר. מאוחר יותר נשמח לשמוע את מר גרינברג המסכן שואל את בנו הנרי, שזה עתה חזר מאוקספורד, איך ייתכן שבגן יש כל כך הרבה אבנים. אם רצינו לקרוא, בגינה המוזנחת שלנו, אמרו לנו שיש לנו את כל החיים לקרוא ושנאנחנו צריכים לצאת. זה הוביל למשחק קטן. אם הסכמתי לצאת נשאלתי איך אני מציע לממן את זה. כשעניתי שאני מניח שווסן ישלם, נאמר לי שזה מהווה "*eine Freiheit ohne gleichen*". חוצפה, ללא תקדים". אז אחד שוב נתפס בכל מקרה. זה ואהבתו של אמיל למקם את הקוף ליד שולחן האוכל, שם יוכל להגיע לאידה, במהלך ארוחת הצהריים של יום ראשון, היו מה שנחשב להומור. שמרתי גם על הקוף שהיה בסדר איתי. עם זאת, הוא השתין במורד העורף שלי בדיוק כשיצאתי לבית הספר, יום אחד. ניקוי כל הנעליים וניקוי המכונית, גם מתחת, מכיוון שהיה לנו בור בדיקה, כל אלה הוסיפו לעליצות הכללית. החדר שלנו היה חשוף, מכיוון שיכולנו לקבל ספרים ודברים מאוחר יותר בחיים שנאמר לנו. התרבות, מבחינתם הייתה לשבת באותם מושבים באותו קולנוע בכל יום שני בערב, לא משנה מה הוקרן, לאחר שקודם לכן שתו תה במסעדת המעגל. זה וביקורים בפונדק צ'קס בבעלות חברו ג'רי, טיפוס של גנגסטר בקצה המזרחי, אבל נחמד עם זה. הוא דאג לספק לנו חמאה מהשוק השחור, שהייתי צריך להביא מהדלת האחורית עם סל מכוסה. לא התלהבנו מהטיולים שלהם מכיוון שהם תמיד חזרו הביתה שיכורים ורבים. אמיל היה מנסה בשובבות להכות את פיפי עם שרשרת הכלבים ווילי, הכלב ואני היינו מפסיקים את העבודה שלנו להפריד ביניהם ולהביא אותם למיטה. בחזית המוזיקה אני זוכר תקליט אחד של פונדק הסוס הלבן, אבל רק כי הסולן היה חבר. בפעמים אחרות הוא היה עליז למדי וכולנו היינו נוסעים לברייטון לארוחת צהריים. בדרך כלל הלכנו לאותן מסעדות שכן המלצרים היו טיפים טובים ולכן הוא היה ידוע מה שאומר שירות טוב. פיפי סטתה מהבעות של אהבה גדולה אלינו לסרקום כבד ופוגע. אני חושב שהם התכוונו לטובה, אבל לא היה להם ניסיון להיות עם שני נערים מתבגרים. התנהג יפה, לנץ' מכיוון שלא הייתה לנו ברירה. עם זאת, כשעסקתי בנושא התרבות, הלכתי לקונצרט של קלאסיקות פופולריות בניצוחו של רוסי ידוע, אנטולי פיסטולארי, וזו הייתה חוויה משנת חיים עבורי שהובילה לאהבה למוזיקה.

בנוסף לכך עלי להזכיר שמריון ואני נאלצנו לבקר את מר סיינסבורי מדי שנה במשרדו בסטמפורד האוס כדי להראות לו את הדוחות שלנו ולפטפט על תה. בהלווייתו אמר בנו למריון שזו גם השגרה שלו. זה מראה את המחויבות שלו אלינו, שכן הוא אפילו נסע פעם אחת להרפנדן במהלך המלחמה כדי לקחת אותנו לתה. בכל יום הולדת וחג המולד ראו כרטיס ומתנה עד גיל עשרים ואחת. כפי שצינתי, הוא שילם מחצית מהוצאות המחיה של הורינו עד שמצאו עבודה, ואת החצי השני שילמה ועדת הפליטים.

כבר התחלתי לעבוד לאחר שעזבתי את בית הספר עם תעודת בית ספר בקיץ. בקצרה, מכיוון שהייתי טוב למדי בציור, הוחלט ללמוד עיצוב תכשיטים במטרה להצטרף לוויילי בחנות. עם זאת, לא הייתה הכשרה זמינה בארבעים ושבעה, לא בקולג'ים ולא כשוליה. אז יום אחד, כשעברנו דרך גולדרס גרין, הלכנו לראות את חברו של ואסן, ג'וזף. הוא הציע שאוכל לעצב שמלות באותה מידה כמו שהבן שלו מצליח. כך מצאנו את עצמנו ברחוב מרגרט מייצעים לי להתחיל כשוליה וללכת לבית ספר ערב. מועצת השומרים היהודית מצאה לי התמחות במשך ארבע שנים אצל האנקר ובנו של רחוב ריג'נט.

כל הזמן הזה דאגו בני הזוג ואסאן לאמו, שהייתה דרום אפריקאית מלידה והתגוררה באוקספורד. גברת זקנה נחמדה, שיכלה להבחין רק בהבדל בין תה לקפה בזמן המלחמה לפי המחיר. עכשיו, עם תום המלחמה, הוריה של פיפי הגיעו והסתתרו בדירה סמוכה. וילי עזב לשם, צחקק, כל הפרטים נמצאים בספרו, ואני, באמתלה, נאמר לי לעקוב אחריו. זה לא היה הלב גדול מכיוון שהאיום "זרקתי אותך החוצה" שימש לעתים קרובות כאשר לא שביעות רצונם, מה שלא יצר תחושת ביטחון גדולה. האם הזכרתי שווילי ואני הולכים לברוך ולהפוך לנערים מתופפים בצבא? אנחנו, המתופפים? EnglandLondon?

בחזרה ללונדון

כך מצאתי את עצמי חולק חדר עם וילי בסטוק ניוינגטון. בעלת הבית שלנו לא הייתה היגיינית מדי, מכיוון שגיליתי פעם את המחוכים שלה בפח הלחם. עם זאת, היה לה לב זהב והיא האכילה אותנו ביום שישי בערב בצ'ולנט וחלה טובים. אם יצאתי החוצה, וכרגיל לא היו מים אז, הרתחתי קומקום וערבבתי אותו עם קור מהברז לקערה, שאותה הייתי זורק בזהירות על עצמי. כל זה בחדר אמבטיה קפוא.

עם זאת, בשבת בבוקר לקחתי את עצמי למרחצאות הציבוריים של סטוק ניוינגטון. זה כלל אולם עם תאי אמבטיה בכל צד של החדר עם המסדרון באמצע. הארי אדון האמבטיה היה עולה ויורד ומנקה את האמבטיות לפי הצורך עם מברשת טבולה בחפיסות סבון ישנות בדלי. לאחר מכן הוא היה רץ לאמבטיה וקורא בשמו. אם היה צורך ביותר מים חמים או קרים אז פשוט צעקו "עוד חם, הארי מספר 6". הבנתם שהברזים היו מבחוץ כדי למנוע שימוש לרעה. לאחר מכן לבשתי בגדים נקיים ולקחתי את הבגדים המלוכלכים שלי לכביסה. אחר כך הייתי קונה לחמניות טריות ומפנקת את עצמי במעט וורסט או הרינג ואוכלת אותן מול החלון ליד השולחן הקטן שלי. תמיד יכולתי, במיוחד בקיץ, לשמוע את השכנים שרים זמירות במהלך ארוחת הצהריים שלהם. הייתה לי אש גז עם טבעת אחת קטנה למעלה. על זה בישלתי וכשחלק אחד היה מוכן הייתי שומר אותו חם במיטה שלי. וכך הלאה עד שארוחת הערב הייתה מוכנה. אמא, כשהיא השתמשה בחדר שלי השתמשה באותה שיטה.

באותה תקופה התלמדתי אצל חייט קוטור, והלכתי לבית ספר ערב כדי ללמוד ציור אופנה וגזירת דוגמאות. אכן השתתפתי בשיעורי יום פעם אחת ונחתתי עם תעודה נהדרת המציינת שהשתתפתי. הכל היה מטומטם בעיניי. את רוב הערבים ביליתי בבית הספר לציור של הפוליטכניק ברחוב ריג'נט. הלכתי גם לשיעורים עם ורנר, חניך וחבר, כדי ללמוד צרפתית, מה שעשיתי לסירוגין בשישים השנים האחרונות, ללא התקדמות ניכרת. הזקן אנקר, שדיבר בעיקר יידיש, היה נשמה מקסימה. הוא ראה שארוחות הצהריים שלי מורכבות מלחם, מארג' ומרמיטה. אז הוא העמיד פנים שאשתו נתנה לו יותר מדי ולכן סעדתי הרינג ומלפפונים חמוצים וגם לחם שחור וחמאה. ארוחות הערב יהיו סולת, חלב ומיץ דומדמניות שחורות. במוצאי שבת אני לא זוכרת, אבל את ארוחות הצהריים של יום ראשון בבית של חברה שלי, אני יכולה.

פעם, לקראת ערב השנה החדשה, נדנדתי לו על ז'קט ארוחת הערב הישן שלו, שהיה תלוי ללא שימוש במשך עידנים. הוא היה בציור קיר יפהפה, רך וכמו משי ועכשיו יעלה אלפים. ובכן, הוא נכנע ושינינו את זה. לא יכולנו לעשות דבר לגבי חורי העש ליד הזבובים וכמה מקומות אחרים, אבל למי היה אכפת? כשאבא קנה לי מאוחר יותר אחד חדש, מכיוון שהתעקש שלא אוכל לצאת באחד עם חורים, הוא הועבר לארנסט. באותה תקופה הוא עשה את שירותו הלאומי בחיל האוויר המלכותי הבריטי, ובזמן שהקצינים האחרים בבלגן התנהגו כמו תלמידי בית ספר שזורקים אוכל וכן הלאה, הוא היה זקוק לחליפת ארוחת ערב ישנה כדי להציל את המדים מספר אחת שלו. הוא נתן לנו פח אשפה ומברשת בשביל זה, כי היינו נואשים. דבר אחד שאני חייב להודות עליו הוא שהוא התעקש שאלמד מקצוע שאוכל להתפרנס ממנו בכל רחבי העולם. ספק חשוב ל-M&S, שהיה פליט, עדיין החזיק תיק ארוז מתחת לשולחנו כתזכורת לכך שאולי יצטרך לעבור שוב. תרומתו של מר אנקר הייתה ביסוס יסודי שהעמיד אותי במקום טוב ושכל מה שלומדים צריך להוביל לעבודה עצמאית. הוא שאל אם ה-NNEB של מריון יכול להוביל אותה להקים פעוטון משלה. אני מניח שווסן ואנקר הבטיחו שאוכל להתפרנס כמה זמן שרציתי. משהו שלא היה קורה היום, היה שמר אנקר נתן לי בד והתעקש שאעשה 'תחפושת'

לאמא שלי ולארוסתי. הוא פיקח על העבודה שלי ועל האביזרים. זה עתה גיליתי את הפתקים, המצורפים למסמכים של פופ, שבהם תוארה התקדמותי על ידי ועדת הפליטים היהודית. הם ציינו החזר של עשרה שילינג, כי הייתי צריך לנקות את הבגדים שלי. היה גם שובר ממר סיינסבורי למעיל חורף של ברטון, כי שום דבר במחלקת היד השנייה שלהם לא התאים לי.

ואז זה היה שווילי הלך להילחם במלחמת ישראל וההורים שלנו הגיעו מ. גברת וייס קיבלה אותם בברכה והם קיבלו את החדר שלי בזמן שעברתי למטה. מאוחר יותר הם קיבלו עבודות כאמור לעיל. IndependenceGermany

עם שובו של וילי ולאחר שסיים את שירותו הלאומי, הוא ואני עברנו לגור ברחוב פנארד בעזרתו של ריצ'רד. קנה המידה של הזמן כאן קצת מעורפל.

בינתיים פילסתי את דרכי במעלה הסולם כמעצב וכדי למנוע ממני להרוויח יותר מדי, לעתים קרובות מינו אותי לבמאי. ראיתי את השינוי הגדול מחברות פרטיות כמו ורנון ומר בראונסטון הנפלא, שהקימו חברה לאוסף שלי ובשבילי לנהל. מאוחר יותר היו אמורות להיות רק חברות בנות של תאגידים. רוב זמני עבדתי בחברה משפחתית, מה שאיפשר לי לעבוד ולהילחם עם הבעלים ולא היה מעורב במתווכים. לבסוף, כפי שאתם יודעים, ג'נט ואני הגענו לעסק משלנו בלי שאף אחד יפקפק בהחלטות שלנו. זה תמיד היה אתגר, האדרנלין זרם והיו עליות עצומות כשהקולקציות שלי הצליחו והעיתונות והלקוחות ביקשו את דעתי לגבי טרנדים עתידיים. תמיד הפכתי את השאלות האלה לבדיחה, כי לא היה לי מושג. היה כיף גדול עם צחוקים ענקיים וכמובן הנסיעות החודשיות לפרז, לפעמים נסענו לפרנקפורט, קומו, ניו יורק, שטוקהולם וכמובן הונג קונג. בדרך כלל הייתי מנהל העיצוב או המנהל. העסק גם היה שחוק מאוד ויכול היה להיות מדכא. זה השתלט על כל החיים, מכיוון שרעיונות לא הגיעו מתשע עד חמש. זה הפך לאובססיה, שיכולה לפגוע במשפחה ולשאת חברים וקרובים. עם זאת רכשתי כמה חברים טובים וגולת הכותרת, פגשתי אישה מוכשרת ומקסימה. ספק מסוים, אותו אני מכיר שנים רבות, תמיד ביקש ממני לכתוב את סיפורי החברות שבהן עבדתי, מה שגרם לו לבכות מצחוק. הוא הרגיש שאף אחד לא יכול להמציא את התעלולים של האנשים שאיתם הייתי צריך לעבוד. וילי עדיין זוכר כמה סיפורים מפעם. החלטתי שאני לא יכול לכתוב את הספר הסופי על התעשייה הזו, שלעתים קרובות מטורפת, שנתנה לי פרנסה ובזמן מסוים הייתה המרוויחה השלישית בגודלה של מטבע חוץ ועזרה למדינה יותר מאחרים. [כאן אני נכנס למגננה.] עכשיו אני לא מתגעגע לזה בכלל, יש לי מעט מאוד עניין באופנה ואני יותר ממאושרת מהחיים החדשים לגמרי שלי כסטודנטית לתואר ראשון. למעשה ג'נט שאלה לדעתי על חולצה שהיא עומדת לקנות. כשאמרתי לה שזה נראה 'גברת זקנה' היא אמרה לי 'גברת זקנה' בפנים, אז אני שמח שיצאתי.

על ההיסטוריה המאוחרת יותר, אני יכול לכתוב רק את מה שאתם יודעים ולכן לציין זאת רק עבור הנכדים. לפני שנים רבות הוזמנתי להצטרף למועדון שנקרא *אחזות*. זה היה מורכב מנערים ונערות פליטים בעיקר בסביבות גיל 19. המזכירה הייתה גרטה גודפרי ואני חייב לה את הפגישה שלי עם ליזל. גרטה זכרה אותי, כפי שלא זכרתי מזמן, והזמינה אותי לריקוד. נפגשנו בבית הספר היסודי סנט פיטר בווינדמיל סנט וול. אני עדיין יכול לראות את חדר הכושר ואת זיגי בחולצת טריקו מסוג אלקטרו מטפסים על סורגי הקיר. ואז רקדתי עם ליזל וזהו. חברתה של אמה, גברת מייטנר, שהפכה גם היא לשלי, הרגישה שאני לא בוגרת מספיק, אבל מאוחר יותר הסכימה שאני בסדר. לאחר התחלה איטית התחתנו. כשליזל עבדה בסניף העיתונות של B.O.A.C. נהגנו ללכת לראות את מימי ופרדל, למקום שלילז הלכה אליו, ושנינו הלכנו לראות את לילי וסיריל. הצלחנו גם, ו-1. אחרי המסע הזה נולדה ניקי, כל כך יפה שסר מלקולם סרג'נט, המנצח הדגול, העיר עליה כשראה אותה בעגלה. היא הייתה כל כך מקסימה שיש הרבה תמונות שתצטרכו למיין. SwitzerlandCanadaMontrealNova ScotiaTorontoBoston, New YorkBahamasMiami.

אם נחזור לאחזות, נפגשנו גם בקנזינגטון, בבית הכנסת ברחוב דין ובכל מקום שמצאנו מקום. יצאנו לסיבובים, בהנחייתו של סיריל, היו לנו קריאות מחזות ושיחות על התיאטרון של ריצ'רד, שבינתיים פגש את מריון. כל חודש היינו צריכים לקרוא ספר, לראות סרט ולעתים קרובות הצגה, שאיני גרוס, המארגן, גרם לנו לדון בהם שלעתיים קרובות התלהטו והובילו ליציאות. לאחרונה, 2004, דגתי מהספרייה שלי ספר שהתכוונתי לקרוא מאז ששאלתי אותו מספריית *אחזות* בספטמבר 1949. אז חמישים וחמש שנים מאוחר יותר קראתי אותו בחופשה. זה היה בערך בין המלחמות הגדולות והראה לי במידה מסוימת למה אני ב. רבים מאיתנו נפגשו EuropeEngland באחזות והתחתנו למרות שזו לא הייתה סוכנות היכרויות. אני מניח שלכולנו היה משהו במשותף. אז כשהתחתנו, וילי היה האיש הכי טוב. אמא הכינה תה חתונה שאליו הגיעו גברת לייני ובתה הקטנה היזל. לא נפגשתי איתה שוב עד מסיבת יום הולדתה התשעים של גברת לייני ומאוחר יותר בשנה שעברה בהלוויית אמה בת התשעים ושתיים. מריון ואני התרגשנו מאוד מכך שכל המשפחה שלהם חשה כלפינו, כל כך חמה כלפינו, כפי שאנחנו מרגישים כלפיהם. Pennard Rd.

זה היה גם בחתונה שלי שמערכת היחסים עם משפחת ואסן, כפי שהיתה, הגיעה סוף סוף לסימומה כשהם לא הגיעו. כשצלצלו אליהם, הם אמרו שאין לי נשמה, מכיוון שהייתי צריך לצלצל מוקדם יותר באותו היום, כי הם היו יכולים לעבור תאונה. אני חושב שזה מסביר הרבה. אפילו, כעניין של חובה, לקחתי את ליזל להציג אותה. למרות שווילי הלך לראות את פיפי בבית האבות לאחר מותו של אמיל, מעולם לא רציתי לראות אותם שוב. זה מאוד שונה ממני, מכיוון שאני נשאר קרוב לכל כך הרבה מחבריי הוותיקים.

הסיפור של ליזל

על חייה של ליזל אני יודע רק מעט מאוד. היא גרה בווינה, שם אביה ניהל בר קטן, אמה הייתה מילנרית מיומנת וסבתה שיחקה קלפים בבית הקפה רוב היום. למרבה הצער, אביה נמלט בכיוון הלא נכון וממכתבו האחרון אני חושב שהוא כנראה נרצח בגטו או ב. מכתבו קורע הלב, המלא בתקוות שווא, נמצא בין המסמכים שלי כרגע. אמה הגיעה עם ויזת עוזרת, וליזל הגיעה עם LodzAuschwitzEngland קונטרנספורט. ליזל פונתה לפלימות' ברתרן דתית למדי. היא נראתה די מאושרת למעשה והם התייחסו אליה כאל אחת מהמשפחה. עם זאת, אמה הצליחה לשווא שוועדת הפליטים הרשמה לה לחזור לבית החולים. בסופו של דבר היא הלכה יום אחד לבית הספר וחטפה אותה. היא למדה בבית הספר של מנזר אחיות ציון, שם אם הייתה נופלת פצצה היא הייתה נטבלת ברוק של אחות מכיוון שהאחות לא רצתה לראות אותה בכור המצרף. WarwickLondonLondon

כדי להשיג על ליזל ולפקח עין על אנני, מרגרט עבדה כתופרת ביום וכמלצרית בוולדורף בלילה. שם הלקוחה האהובה עליה הייתה שרה צ'רצ'יל.

המלחמה הסתיימה ופרדל הגיע לאנגליה, וכדי להרוויח כסף, רצה לערב אותה במכירת שעונים שווייצריים. בינתיים אחיה הנס הגיע עם אשתו לאחר גלות, שם הבנתי שהוא ערך מגזין. הם היו בדרכם לצ'כיה, שם רצו להתיישב במשטר קומוניסטי. עם זאת, הם חנו את עצמם על מרגרט, שהייתה צריכה לתמוך גם בהם. היא נעשתה טעונה יותר ויותר בכל דבר, והקש האחרון הגיע עם עזיבתו הפתאומית של הנס, לאחר שכתב תחילה שיר ארסי שבו מתח עליה ביקורת והשאיר אותה לקריאה. היא כנראה הרגישה כל כך בודדה וחסרת אונים ללא בעל והרגישה אחראית כראש משק הבית. לבסוף היא לא יכלה לשאת את זה יותר וליזל המסכנה חזרה הביתה וגילתה שאמה התאבדה. LondonSouth America

עכשיו נותרה לה רק מרי מייטנר שאליה יכלה לפנות, ועכשיו היה עליה להיות אחראית על הדירה ועל אנני ועל חייה. אני בהחלט מרגיש שהאחדות כמשפחה מורחבת בוודאי עזרה. המסע של ליזל לכאן עם הטרנספורט, הפינוי והחווייה הטראומטית שלה בוודאי גרמו לה לחשוש שמשפחתה עלולה להיהרס שוב והיא הפכה למגוננת מאוד. למרבה הצער, הגורל התייחס בחומרה רבה למישהי שרק רצתה את אהבת משפחתה.

נישא במיידה וייל

לאחר שהתחתנו גרנו במיידה וייל במשך שמונה שנים, עד גיל שישים ואחת בערך. אחרי החגים תמיד הרגשתי קלסטרופוביה בדירה במשך כשישה שבועות. טום ולור גרו מעבר לפינה ואנחנו הלכנו זה לדירה של זה לארוחת ערב אחרי המכבסה ביום שני. היה שם המעדנייה של מר ארטמן שאני עדיין יכול לדמיין. העלבתי את גברת ארטמן, כששאלתי אותה אם היא חלק ממשדד התקליטים של סקולנד יארד מכיוון שהיו כל כך הרבה טביעות אצבעות כהות על הצ'דר שלה. מה שבולט גם הוא הפעם שהיינו צריכים לקרוא לעובדים הסוציאליים להעביר את דודה אנני למחלקה פסיכיאטרית, מכיוון שהיא הפכה למשוגעת לאחר טיפול בבית חולים לדלקת ריאות. היא הייתה אחותה של אמה של ליזל. לאחר מכן, בגיל חמישים ושמונה, היינו צריכים לבקש ממנה לעבור דירה לצמיתות מכיוון שהיינו זקוקים לחדר עבור ניקי. זה גרם לנו להרגיש רע. בסופו של דבר, לאחר שהתגוררה בדיוור מוגן, היא סיימה את ימיה בבית החולים הפסיכיאטרי אפסום. ליזל ביקרה אותה מדי חודש, היא פחדה מזה שבועיים לפני כן ורעדה במשך שבועיים לאחר מכן. היינו צריכים גם לפנות את הדירה שלה, שהייתה בה התפשטות של רימות עד כדי כך שהייתה תנועה ניכרת מאחורי הכיריים שלה ובמיטתה. מספיק כבר. היא הייתה אדם מקסים שעבדה במסעדות ג'יי ליונס. היא סרגה בלי סוף ותמיד השתתפה בפגישות אחדות אם הן נערכו בדירה. היא אהבה את חברתם של צעירים. המנה היחידה שהיא יכולה לבשל הייתה מרק כרובית. כשאני כותב את זה אני נזכר בניקי בן השלוש או בערך, שעזר לי להכין מאפה. היא עמדה על כיסא, ממש כמו אמיל עכשיו, כדי לעזור לערבב את הקמח והשומן. זרועותיה הקטנות בקמח עד לבתי השחי; היא תמיד הייתה כל כך שמחה.

פארק צ'ייס ואחריו

בערך שנה אחרי שקנינו את הבית בפארק צ'ייס, סטפי נולדה. היא הייתה כל כך מקסימה וקופצנית ומצחיקה עם אוצר מילים מקורי להפליא, שיש לי איפשהו. היא פחדה מ"הפצצות, הפצצות, הפצצות הפרימיום", ואהבה את ה-Gumblings {כופתאות}

אני עדיין יכול לראות אותה בת ארבע בערך סוחטת ספוגים כדי לעזור לי לנקות את התקרה, והיא גם עזרה לרצף את חדר האמבטיה. היא עזרה מאוד במסעות קניות ופעם אחת הושארה כבת ערובה ב-Safeways, כשהייתי צריך לחזור הביתה להביא כסף. הביטוי שלה "הפיל את התפוזים שלו" פירושו שראיתי מישו שאהבתי את המראה שלו, כי התפוזים שארזתי בפעם הראשונה נפלו על הרצפה. הזיכרונות שלי מניקי בבית הם בעיקר מהתקופה שבה היא הייתה נערה. אני זוכרת את החדר שלה מכוסה כולו בספרים וניירות, כלי נגינה ושיעורי בית כלליים. הכל נעשה על הרצפה והשטיח, כשעברנו דירה אחרי כמעט רבע מאה, היה בתולי כפי שתמיד היה מוגן על ידי הניירות. היא תמיד הייתה עסוקה בשיעורי בית או בהכנה לבחינות ציון. אני מקווה שהם זוכרים, שניגנתי בחלילית, הלכתי לאגודת נגי החליליות של לונדון כל חודש וגם הלכתי איתם לרכוב. היו גם זמנים שבהם לילי וסיריל והבנות באו להתארח. כשהם באו לראות את סבא שלהם, שמכר תכשיטים, ערימות ענקיות של מלאי לא רצוי שהביאו הביתה מישל, סימון וג'קי, חיכו בקוצר רוח על ידי ניקי וסטפי, כי הייתה חלוקה מפוארת, גם אם זה היה אחרי חצות. כמובן שגם הלן וקאת'י נכנסו ויצאו כשכולן גדלו כמו אחיות. דודה אלי הייתה כמו אמא שנייה. מספיק לומר שהלב שלי תמיד קפץ כשראיתי את הבנות היפות שלי ותמיד אהבתי אותן מאוד כמו שאני אוהבת עכשיו.

בזמן שאנני עדיין גרה בדיוור מוגן היא הייתה מבקרת אותנו בפארק צ'ייס, רצוי בקיץ כשהיא יכלה לשבת בגינה. בחורף אני רואה אותה עכשיו כשנפגשנו ברחוב, היא הולכת לכיוון הבית - מעיל מתעופף כמו גליאון במפרש מלא - ואני מתרחק ממנה. היא הייתה בריחת שתן ואני בחרתי בדרכו החוצה של הפחדן. הבנות המקסימות שלי לא היו מודעות, לא שמו לב או חשבו שזו הדרך הטבעית של הדברים. היו גם השלפים במעלה הגבעה לדוריס, שם למדנו לעצץ. פרויקטים ענקיים תמיד הסתיימו כסירים קטנים או אגרטים מעוותים, ואחד או שניים עדיין נראים במחסן שלי למקום שבו הם גורשו. הם גם יספרו לכם על ליזל שהבריחה את ניקי לתזמורת בתחתית מכונתה הכחולה התלת-גלגלית ונסעה עד לקצה המערבי כדי להביא לי את הדרכון שלי, ששכחתי, וחזרה לוומבלי דרך קרקס פיקדילי.

בעודו בפארק צ'ייס, המכה הגדולה הגיעה וליזל מתה לאחר שנלחמה באומץ בסרטן, והעולם השתנה עבור כולנו. הוריך יספרו לך איזו אמא נפלאה היא הייתה, אהבתה הגדולה למוזיקה ולספרות, אבל לא לבישול או לעבודות הבית. אתה תנחש מה חשוב יותר. זה היה טרגי שהיא לא זכתה לראות את ניקי הולכת לטריניטי קולג' למוזיקה, מכיוון שהיא הייתה להוטה שהיא תיקח את זה ואולי תתחתן עם מוזיקאי. כמו כן, סטפי נסעה למנצ'סטר כדי לקרוא אנגלית, כפי שהיא ואלי נהגו ללכת למכון הספרותי של העיר כדי ללמוד את הרומן האנגלי. כל האמור לעיל הם זיכרונות מבולבלים, פערים שבהם האימהות שלך יכולות להשלים, שאולי יש להן נקודת מבט שונה על אירועים עם כמה זיכרונות טובים וחלקם לא כל כך טובים.

כמה הרהורים

באשר לי, התמזל מזלי להתחיל חיים חדשים עם ג'נט, שבמשך עשרים ושמונה השנים האחרונות לא היה איתה רגע משעמם. היא כידוע לא נראית כמו סבתא בכלל והיא מאוד מסוגנת, חכמה ובעלת תפיסה. בעשרים ושמונה השנים שאנו יחד, קרוליין המקסימה הייתה שמחה גדולה. אנחנו מאוד שמחים, כי אנחנו בעיקר אוהבים את אותם הדברים, יכולים לדבר על רוב הנושאים, להצחיק אחד את השני ולחיות את החיים באותו קצב ויש לנו את אותם ערכים. היא הייתה זו שהייתה חכמה מספיק כדי להוציא אותי מוומבלי ולהביא אותי לצ'זוויק. היא גם יוצרת אווירה אלגנטית

ושלווה שגורמת לי להרגיש כמו 'מנש'. כל הדברים הללו חיוניים לנישואין מאושרים, למרות שזה באמת צריך להיכלל תחת *אזס*.

לאחר שהגעתי לזמן הזה, מרוצה, מאושר ונהנה מחיי כסטודנט, הבנתי שמכיוון שאף אדם אינו אי, אני חייב חוב לאחרים, שכולם השפיעו או תרמו לאפשר זאת. אני אסיר תודה לבית הספר שלי ולאותם מאסטרים שעזרו לי להגיע לרמת אוריינות ונתנו לי בסיס שבלעדיו לא הייתי יכול לכתוב את החיבורים שלי. יש את וילי שהכיר לי לראשונה את קריאת הספרים שלא קשורים מיד לבית הספר. הוא גם עורר בי עניין תמידי בפוליטיקה ויחד עם אבי, דחף לתקן את העולם. ליזל הכירה לי מוזיקה וציורים הגונים. ריצ'רד ומריון על כך ששמרו על ניצוץ היהדות, כך שאני מעוניין מספיק כדי להשתמש ברב ד"ר ג'ייקובס לחוות דעתו בנושאים שאני לומד. וכמובן, ג'נט, שלימדה אותי הרבה על סגנון, שבמידה מסוימת פסחה עליי. עם זאת, מה שחשוב, אני מסוגל לחבט בה רעיונות מהקורס שלי ולקבל תובנה מעניינת ושונה לעתים קרובות. באותה מידה, רק עם התמיכה המוחלטת שלה אני יכול לשחק את התואר הראשון.

כמובן ששמתם לב להשמטת העצובה של כל אזכור של אמא ואבא. זה נובע מהעובדה שבמשך כל השנים המעצבות היינו בנפרד וכאשר נפגשנו שוב בנס גדול, הם עמדו בפני מבוגרים שלמים. עבור כולנו זו הייתה טרגדיה עצומה. זה לא אומר שלא השתנינו בשישים השנים האחרונות. אם היינו נשאים אותו הדבר זה היה מראה על חוסר סקרנות כמו גם חוסר יכולת מוחלט ללמוד מהחיים. עם זאת, אני מאמין שההורים שלנו ודאי קיבלו תרומה כלשהי, בין אם בגנים או בהיותו עד גיל שבע {כמו הישועים}, מה שאפשר, ללא עזרה רבה, למריון ולי לקבל החלטות לגבי האנשים שמהם נוכל ללמוד להפוך לבני אדם עגולים יחסית עם ערכים וציפיות ולא להיכנס לכלא. דוגמה לכך הייתה גברת לייני, ועם הסתייגויות מסוימות, משפחת ואסן. הרעיונות על האופן שבו חיינו את חיינו החומריים הגיעו גם ממגוון רחב של אנשים מכל תחנות החיים.

כל מי ש"מבזבז את זמנו בקריאת זה", כפי שאמר מונטיין, עשוי להבחין עד כמה אני גאה מאוד בבנותיי. לא רק שכולם מקסימים ויפים ומשכילים, אלא גם נחשבים מאוד במקצועם. ביניהם הם מלמדים ומקנים אהבה למוזיקה, עוסקים באופן מקיף בבריאות הנפש של מתבגרים ושומרים על גלגלי התעשייה מסתובבים. יש להם כל כך הרבה תכונות שאני לא חושב שזה הכרחי לפרט אותם מכיוון שזה יהיה ברור מדי 'שפינג נאצ'ס'. את זה מותר לי לעשות בקשר עם נכדיי המבריקים והמקסימים.

אני מרגיש שאני חייב לכתוב משהו על העיסוק שלי בישראל, שיש לי רגשות עזים לגביו ושהנכדים צריכים להבין, לא עכשיו אלא אחר כך. בקצרה, בקצרה, חיו היהודים בממלכות יהודה ו. ראה כתבי הקודש. לאחר הכיבוש הרומי נשלט האזור כפרובינציה, והיהודים הורשו לנהל את חייהם ולהתפלל במחוז. עם זאת, לאחר כמה מרידות שעליהן תוכלו לקרוא בספריו של יוסף בן מתתיהו, אספסיאנוס וטיטוס הרסו את החפצים היקרים ולקחו אותם כשלל, ראו את קשת טיטוס. שמו של המחוז שונה לפלשתינה ורוב היהודים התפזרו ברחבי העולם. האנטישמיות הייתה ידועה בתקופה היוונית, מכיוון שהיהודים היו שונים, שמרו על דתם והאמינו רק באליהם ולא ב'אלים' וזה גרם לחשדנות, קנאה וקנאה ולעתים קרובות הוביל למעשי טבח. וכך במשך אלפיים שנה ויותר זה נמשך בצורות שונות עד שאחרי ההשכלה וההשכלה באירופה ובעזרתו של נפוליאון, היהודים נטמעו בחברה. היסטוריה גסה מאוד כאן, קצת כמו היצירות השלמות של שייקספיר בחצי שעה. למרות האנטישמיות הממוסדת, הקהילה היהודית שגשגה, כפי שמעידים בתי הכנסת הגדולים של ארצות הברית, ויהודים הפכו לפעילים ומצליחים מאוד בתיאטרון, כסופרים, משוררים, פילוסופים, כמוזיקאים ומלחינים, כמדענים ורופאים. כמובן שרבים היו בעסקים, היו הבעלים של כמה מחנויות הכלבון, למשל, אבל גם כמו אבי במפעלים קטנים יותר. חלקם, כמו אונקל מרטין, היו עורכי דין. הצלחה זו הולידה כרגיל קנאה שנוצלה בסופו של דבר על ידי היטלר. היהודים, בליטורגיה שלהם בלבד, תמיד השתוקקו לשוב ל. לכן במהלך המאה התשע עשרה נרכשו אדמות מבעלי האדמות ששלטו באזור במשך חמש מאות שנה בערך. אמו של יואב הכרמלי הלכה כחלוצה ב. Israel Temple Temple Rome Germany Berlin Zion Ottoman Empire nineteen twenty.

ואז הגיעה מלחמת העולם השנייה וההשמדה המתוכננת של כל היהודים על ידי היטלר. גם כאשר יהודים ניסו לברוח מאוסטריה ומעט מאוד מדינות היו מוכנות לקבל אותם, מסיבות שונות. קשה היה להשיג ויזות כעובדים שהתבקשו במיוחד, וספינות עם פליטים נשלחו בחזרה למוות בטוח. כפי שאמרתי, נדרשו ערביות עבדיות ועבור מריון. תקרא את המכתבים של אדמונד ואבא כדי לתת לך מושג כלשהו על התקופה. אנשים הועברו באופן שיטתי מזרחה למקומות אחרים כדי לעבוד בהם למוות במפעלים, נורו, הוכו או הורעבו למוות. לבסוף, וכאן נכנסת המילה שואה, מיוונית ולטינית שפירושה קורבן עולה, יהודים במפורש, נלקחו לאשוויץ ואחרים נלקחו להורג בגז ולשריפה. השומרים התבדחו שהדרך היחידה לצאת היא דרך הארובות. בזמן שאני כותב את זה, יש כנס כדי לדון אם זה קרה וגם חדשות

שצריך לבנות מחדש כדי לשמר את זה. יש שאלה שאם היא מזויפת, זה ייתן מקום למכחישים. השאלה שמעולם לא נשאלה מהאנשים הללו היא "כשהמשפחה שלי יחד עם מיליוני אחרים הועמסו על משאיות, האם זה היה לחופשה ממושכת שהייתה כל כך טובה שהם מעולם לא חזרו"? דודך הרברט היה במחנות האלה וראה הכול. היהודים החליטו אז שאין להם בית ולכן נלחמו כדי לממש את ההבטחה שניתנה להם למולדת במקום אבותיהם. זה הוקם על ידי האומות המאוחדות. מדינות אחרות הוצעו להם, אך ליהודים לא הייתה כל זיקה ל-OR. אחרי מלחמות חוזרות ונשנות לסילוקם, שנמשכות עד היום, הם שם וחייבים להישאר. אומרים שכל אחד זכאי לאדמה, ראה את הראשונה ואת האדמות שנוצרו לאחר מלחמת העולם הראשונה ואפילו בשישים ושתיים. העולם הבטיח שלעולם לא יעמדו שוב מנגד כאשר יתרחש רצח עם. למרבה הצער ולמרבה הצער, האומות המאוחדות, למעט כמה יוצאים מן הכלל, לא עשו דבר כדי למנוע את מעשי הטבח והטיהור האתני, שהוא לשון נקייה לרצח עם, כפי שפול פוט רצח את אוכלוסייתו. הם עמדו מנגד בזמן שהרציחות התרחשו ב, שם נרצחו מיליונים ואפילו בזמן שאני כותב, נרצחים ונאנסים ב. אדמונד ברק אמר פעם שאנשים טובים צריכים רק לעמוד מנגד ולא לעשות דבר כדי שהרוע ישגשג. הלקח, אחרי כל ההקדמה הזאת, הוא שיהודים לא יכולים לסמוך על אף אחד שיעזור להם, כי אנשים רשעים מנסים לחסל אותם שוב. לכן חייב להתקיים, וכולנו חייבים להסתכל עליו כאילו אנו מפולגים. הדוגמה הנהדרת כאן היא שוב הדוד הרברט. הוא למד בליאו בק מכיוון שלא הורשה להיכנס לאוניברסיטה של המדינה. הוא נעצר ונשלח למחנות שם ניצל בנס. המקום היחיד שבו הוא לא צריך להיתקל שוב באנטישמיות בימי חייו הוא ב. זו מדינה שבה זכויות הפרט לבד מובטחות, שבה יש עיתונות ומערכת משפט חופשית. היא גם ביתם של כל היהודים הספרדים שנמלטו מארצותיהם באזור. כעת, כשהם מדברים על פתרון סופי לבעיה, צצות מחשבות איומות על פתרונות העבר ואני תוהה אם ישתמשו שוב ביהודים. GermanyGermanyPolandIranAuschwitzSiberiaUgandaYugoslaviaBosniaRwandaDarfurIsraellIsraelMiddle EastMiddle East

אייזס

אני פשוט לא יכול להתאפק מלכתוב כמה מילות עצה לנכדים שלי. אפשר לראות את זה כפומפוזי או כחסר אחריות אלמלא עשיתי זאת. אתה יכול לבחור. קודם כל, האמרה הקיימת ברוב הדתות שאדם צריך להתייחס לאחרים כפי שהיית רוצה שיתייחסו אליך. שנית, עשרת הדיברות מהווים בסיס טוב למדי לחיים, וכך גם רעיונות רבים מהתנ"ך. הם נותנים לך ערכים שלפיהם אתה יכול לחיות, אבל אין ספק שההורים שלך החזירו בך רבים מהם. עם זאת, יש כמה רעיונות אחרים שאני רוצה לחזור עליהם ואני מרגיש שכדאי לכם לשקול. ודא תמיד שכל רעיון תואם את השכל הישר. אל תושפע מכל אופן או מגמה חולפים בשום תחום של עשייה [מלבד אופנה] אלא אם כן הם מקיפים את השכל הישר. היו גאים במורשת ובמשפחות שלכם. מניסיון החיים שלי אני ממליץ לך בחום לעולם לא לאבד את תחושת הסקרנות שלך לגבי כל דבר ולעולם לא להפסיק ללמוד. היהודים ידועים כעם הספר והייעוד הנעלה ביותר הוא ללמוד. אבל אני מניח שידעת את זה מההורים שלך. אני מתפלל מעומק הלב שהעתיד לא יתברר כעגום כפי שאנו חוזים כעת. ברכט כתב שיר שבו ביקש מהדורות הבאים לסלוח לדורו על הטעויות שעשו. עם זאת, רבים מהם היו תוצאה של *כוח עליון* או טעויות של אנשים רגילים. חלקם ניסו אך לא היה להם כוח להשפיע על העולם. עם זאת, תמיד צריך לנסות לפני שמזדקנים מדי וציניים. אין ספק שאחשוב על דברים נוספים שעליהם אוכל לכתוב ברגע שאסיים.

אז המעשה נעשה כמיטב יכולתי, לאחר שניצלתי את הזמן בין הקורסים שלי במשך כשלוש שנים. אני מקווה שהוא מיילא את הרקע שלך, ענה על כמה שאלות ונתן לילדים משהו שהם יכולים להעביר הלאה.

הנס-וולפגנג דנציגר.

**נספח א':
ילדיי היקרים (מכתבים להנס ולמריון)**

תרגום: רות מאיר.

**ברלין-וילמרסדורף,
21 בדצמבר 1941**

ילדיי היקרים,

מתי ואיך המכתב הזה יגיע אליך איננו יודעים. אבל אנחנו בהחלט מקווים שזה יקרה, כי חבר יקר שלנו יעשה הכל כדי לאפשר לכם, ילדיי היקרים, את השורות האלה. אנו רק מקווים שזה לא סימן החיים האחרון מאיתנו אליך, להיפך, אנו מאמינים באמונה שלמה באיחוד מחודש איתך, אך מכיוון שאיננו יודעים מה הממשלה הנוכחית עדיין מצפה לנו, יש להיות מוכנים לגרוע מכל, ומסיבה זו, יש לכתוב לך מכתב זה. ובכן, ילדיי היקרים, תשאלו את עצמכם מאיזו סיבה בדיוק קרעו הוריהם את חיי המשפחה היפים שלנו ושלחו אתכם למחוזות זרים, אפרופו על כך, אני חייב להזכיר לכם במיוחד, בני היקר, ועדיין תזכרו שכל זה קרה זמן קצר לאחר שנת הלימודים הראשונה שלכם. בחג הפסחא של 1937 הלכת לבית הספר ברחוב Prinzregenten, ובחג הפסחא של 1938 קודמת לכיתה הבאה. ב-9 בנובמבר 1938 נשרפו בית הכנסת ובית הספר והיה עליכם ללמוד ב-Joseph Lehmann School. In Joachims-thaler Strasse.

באותו יום נהרסו כל העסקים היהודיים בברלין ובכל המדינה. בכל הגנים הציבוריים הוצבו ספסלים צהובים ליהודים בלבד, ופעם אחת כשבאת עם מולה מהפאלקים, מולה נפל והיה לו אף מדמם, קיבלת מכונית שתיקה אותך הביתה, כי לא יכולת להושיב את מולה על אף אחד מהספסלים, כי לא היו ספסלים ליהודים בפארק מאירוטו. ואתה פחדת להושיב אותה על ספסל אחר. עכשיו כל היהודים צריכים לענוד את הטלאי היהודי הצהוב עם הכיתוב JEWS, כולל כל הילדים מגיל שש ואילך. הילדים אינם יכולים לשחק באף אחד מהפארקים, אינם יכולים לעסוק בספורט כלשהו ואינם יכולים לבקר בקולנוע או בתיאטרון או ללכת לקונצרט; הכל אסור לנו, ובערב אנחנו צריכים להיות בבית בקיץ ובחורף.

nine o'clock eight o'clock

עקרות בית מורשות לעשות את הקניות שלהן רק בין ארבע לחמש אחר הצהריים; בשום זמן אחר אסור לנו להיכנס לחנות, ואסור לנו לבקר במסעדות בכלל. ממתקים, פירות, דגים וכדומה אינם ניתנים להשגה לילדים ולמבוגרים. עכשיו אנחנו כבר לא יכולים לעשן, כי טבק אסור ליהודים. מכל זה אפשר לראות שהחיים נעשו קשים מאוד עבורנו היהודים. כל היהודים שהיו להם עסקים משלהם נאלצו לוותר עליהם והם עובדים כעת כפועלים רגילים בבתי חרושת גדולים. גם אני נאלצתי לפרק את העסק שלי ב-31 בינואר 1941 ועכשיו אני עובד בחפירת פחם במפעל חימום של דיימלר בנץ במרינפלדה. בימי חול וראשון היהודים צריכים לעבוד, זמן העבודה בלתי מוגבל ואין חגים ליהודים. לכן, ילדיי היקרים, אתם יכולים לראות מהסקיצה הקטנה הזו שהחיים נעשו קשים מאוד כאן, ואנו מאמינים שכל המבוגרים ובמיוחד הילדים שכבר אינם כאן, מסתדרים היטב. בפרט, אנו מאמינים ששניכם מסתדרים טוב מאוד ומצאתם בית שני עם אנשים מקסימים באמת. ילדיי היקרים, עכשיו התחיל שכל היהודים מפונים אליו, והגורל הנורא הזה כבר השפיע על רבים מחברינו. לרוע המזל דודה טרודה ודודה הרטה נמצאות ביניהם והן מוצאות את עצמן בלודז', הידועה כיום בשם ליצמןשטאדט. אף אחד לא יודע מה יקרה להם. אדם יכול לקחת רק את הדברים שהוא לובש, כל השאר צריך להישאר במקומו, ולעולם לא יראה את הדברים האלה שוב. גם גרטה ויזנטל נמצאת שם ועבורנו שעדיין כאן, זה רק זמן קצר עד שהגורל גם יברית אותנו. מוטי (אמא) שלנו כבר הכינה הכל כדי שזה לא יבוא עלינו בפתאומיות מדי, אבל זה יהיה קורע לב להיפרד מהחדרים שבהם כולנו ידענו כל כך הרבה שעות שמחות! כשהממשלה הזו עלתה לשלטון ב-1933, ידעתי שצפויים לנו היהודים זמנים קשים. אבל באופן טבעי, שזה יהיה כל כך נורא עבורנו, לא חשבתי. ככל שהנסיבות הלכו והחמירו עבורנו כאן הייתה לנו הזדמנות לתקשר עם הברונית רוטשילד באמצעות הדוד הנס מנשה באמסטרדם ולאחר שהיא ראתה את תמונתך היא סידרה לך לבוא לאנגליה, לאחר שחשבנו על הכל בזהירות רבה, הגענו למסקנה לשלוח אותך לשם, כדי שתוכל לגדול בשקט ובשלווה ולהתפתח, מה שהיה בלתי אפשרי כאן. רק זה הניע אותנו להגיע להחלטה הקשה כל כך, וכמה מוטי ואני סובלים מהפרידה הזו, אני לא צריך לכתוב לכם, ילדיי האהובים. כמובן שלא חשבנו שהפרידה שלנו תהיה לזמן כה ארוך; חשבנו שבעוד חצי שנה או לכל המאוחר נתאחד.

Poland

לרוע המזל, בספטמבר 1939 החלה המלחמה האומללה עם אנגליה וכתוצאה מכך כל תוכניותינו נכשלו. מתי הסבל הזה יסתיים עבורנו ועבור בני אדם אחרים? רק הדאגה לך ולרווחתך הניעה אותנו לכך. אם תחשבו על כל זה בשעות הפנאי שלכם, תבינו שההורים שלכם רצו רק את הטוב ביותר עבורכם, ואנחנו עצמנו סובלים מאוד בגלל הפרידה שלנו. לא עובר יום שבו אנחנו לא מדברים עליך ואומרים "וולפכן אמר את זה, ומולה אמר את זה", ובאופן טבעי אנחנו מזכירים זה לזה אפיזודות אחרות שאנחנו זוכרים, ולמרות כל ההנאה שזה מסב לנו, יש גם קצת עצב, כי כבר אין לנו את ילדינו איתנו ואיננו יכולים לדעת מתי נתאחד שוב; נקווה שזה יקרה בקרוב.

25 בדצמבר 1941

עכשיו ילדיי היקרים, אני רוצה לכתוב לכם עוד קצת. היום, היום הראשון של חג המולד אנחנו בבית ואם מזג האוויר נעים מחר אנחנו רוצים לנסוע להירשגרטן לדוד ג'ורג' ודודה פרידל. כמובן שתזכרו את הימים היפים שביליתם שם, ובזמן שאנו שם, ידברו עליכם לעתים קרובות מאוד. גברת קרסטן לא מפסיקה לבוא אלינו ביום הולדתך, וולפכן, והיינר היה במלחמה ונראה ששקר שוחרר באוקטובר השנה כרומח בכיר. לא שמענו עוד דבר מאכים פוס, וגם לא מהילדה. פיטר מנשה נמצא במחנה ריכוז בצרפת במשך זמן רב, כך שתראו מהתקשורת הקצרה הזו, ילדיי האהובים, עד כמה אנשים נעשו אומללים. אלה רק האנשים שאתם מכירים, ורבים מאוד מהאנשים שאנחנו מכירים הם אומללים. בעודנו ממתנים מדי יום להודעה לעזוב את דירתנו, ולאחר מכן להילקח - לכל מקום - מוטי שלנו ריכוז כעת את כל הדברים שאיננו יכולים לקחת. בתור התחלה, ארזתי שתי קופסאות, שיהיו עבורכם ילדיי האהובים. בקופסה אחת ארזתי את כל כלי האוכל הטובים ומגבות הידיים, מפות שולחן, כיסויים לשולחן, כפיות הכסף ועוד כל מיני דברים. כל זה יהיה "מגירה תחתונה קטנה" עבור המול שלנו. הקופסה השנייה, שאני רוצה לארוז כשאדע את התאריך המדויק של ההובלה שלנו, תכיל גם משקפיים ומצעים וכו', וגם דברים שילדה צריכה מאוחר יותר למשק בית. אנחנו מכירים את מולה האהובה שלי, אם וולפכן רוצה משהו מהדברים האלה, אתה תיתן לו אותם. יתר על כן, הפקדנו את תיבת השטר שלנו. עכשיו שימו לב - תמצאו בו את כל הניירות שתצטרכו בהמשך; הן תעודות הלידה ותעודות החיסון שלך; תעודות הלידה של מוטי ופאפי ותעודות הנישואין שלנו; גם המסמכים הצבאיים שלי. כל אלה נחוצים וחשובים, מכיוון שאם בהמשך תזדקק למסמכים כאלה עבור רשות זרה, לא תצטרך לכתוב כאן קודם, שם התשובה יכולה להימשך חודשים - אם בכלל. הכל כאן ביחד. יתר על כן, תמצאו את התכשיטים של מוטי אשר, כמובן, הולכים למול. וולפכן מקבל את שעון הכיס של פאפי עם השרשרת שלו, גם את סכין הזהב הקטנה וכל מה שמתאים לגבר צעיר. אם מולה רוצה, היא מקבלת את טבעת היהלום שלי שקיבלתי מההורים שלי, והיא יכולה לענוד אותה בדיוק ככה, או מאוחר יותר, אולי להרכיב אותה ולענוד אותה כמו תליון על שרשרת זהב. שניכם תסכימו על הגרמאפון, נכון, ה'רגמאפינס' הקטנים שלי? ארזתי גם כמה תמונות, כמו גם את התמונה הרקומה של מוטי כנערה צעירה, וזו תקבל יום אחד מקום של כבוד אצל אחת מכם, - כן?

המכתב הזה אליך, קופסת השטר וארגזי האריזה נמצאים באחסון אצל ידידנו מר תיאודור גורנר, Berlin C2, Roienthaler Strasse 26, ויום אחד הם יהיו בשבילך, או, אם יש מזל טוב, בשבילנו. למר גורנר יש את כתובתך, וכאשר הזמנים יהיו שקטים יותר, הוא ינסה לתת לך את המכתב הזה. אתה יכול לפנות אליו בכל העניינים הנוגעים לך או לנו. הוא אדם חכם מאוד, מנוסה בחיים, כיום בן 57 ובעליו של מפעל גדול מאוד להדפסת ספרים, שביצע עבורי עבודה, ועם הזמן הפך לחבר יקר וכנה מאוד. אם נמנע מאיתנו לכתוב ישירות אליך, נפנה למר גורנר והוא יעביר כל התכתבות. לכן פנה אליו עם מכתבים, ואם זה אפשרי, הוא יעביר את כל המכתבים שלך ושלנו. זהו, ילדיי היקרים, כל מה שיש לי לומר לכם עכשיו בעל חשיבות כלשהי. ייתכן שאולי אוסיף משהו אחר מאוחר יותר, אם אחשוב על זה. מכיוון שלא רציתי לשכוח דבר, לא רציתי לכתוב את המכתב הזה ברגע האחרון. אני אתן את המכתב הזה למר גורנר רק כשנצטרך לעזוב כאן. עכשיו, ילדיי, תשמרו על בריאותכם. תמיד תהיה לנו תקווה שנהיה מאוחדים שוב. אם זה המקרה, הבה נהנה מחיינו, ואם זה הפוך, תמיד היה סמוך ובטוח שהוריך דאגו רק לטובתך ושהם תמיד פעלו כמיטב ידיעתם ומצפונם. הישארו תמיד ביחד ופעלו כעוזרים ויועצים אחד לשני. אם יש לך "Unersprechung" (טיעון) כפי שמול תמיד קרא לזה, תמיד תשאל אחד את השני מה פאפי או מוטי היו צריכים לומר על זה; אז כל ההבדלים שאולי היו לך ייעלמו במהרה. אתם אנשים נחמדים מבפנים ומבחוץ, תמיד הייתם כאלה מבית הוריהם, אז עכשיו השתמשו בכל מאמציהם להיות חרוצים ולהתנהג בחיים בצורה ישרה וישרה. הסב הנאה לנו ולהוריך המאמצים והיה אסיר תודה להם על הטרחה והדאגה שהם בוודאי לוקחים ממך. אנו גם אסירי תודה להם על הטיפול שהם נוקטים בכם ואנו מקווים שיום אחד נוכל להוכיח את הכרת התודה שלנו ולהחזיר להם. האחרון כנראה לעולם לא יהיה אפשרי, אבל אפשר לנסות. בכל מקרה, דרישת שלום להם. עכשיו אני רוצה לתת לך כמה כתובות שתוכל לכתוב להן כשהעניינים יירגעו. לדוגמה, ראשית יש את האופה שלנו, (סבא). הוא יהיה בן 87 ב-24 באפריל והוא מתגורר בבית אבות. נסה לכתוב לו. אם הוא עדיין בחיים הוא ישמח מאוד לקבל מכתב מנכדיו. כתובתו היא מר אדולף דנציגר, ברלין NO,

Schonhauserallee 24. (יש אחרית דבר: הוא נפטר ב-1.9.1942). ויש גם את דודה אנני. אתה יודע כמה היא אהבה אותך ולא מחמיצה שום הזדמנות לדבר עליך כשאנחנו ביחד. גרהרד כבר בן 14 וילד גדול. כתובתה היא גב' אנני ורנר, Berlin-Schöneberg, Schwabische Strasse 9. בנוסף, ישנם מר וגברת גהיימראט הגמן, שידעו היכן אנו נמצאים עד הסוף ויגידו לכם היכן זה. הכתובת היא Mr Geheimrat Dr Hagemann, Berlin-Wilmersdorf, Gunzelstrasse 17/18. (Geheimrat - התואר הגרמני לחלק מעורכי הדין). מכיוון שהדוד הנס ומרלין מנשה הם קרובי המשפחה הקרובים שלנו, אתם חייבים, ילדים יקרים, להישאר תמיד בקשר איתם; והם תמיד יעזרו לך בעצה ובמעשה. הם עזרו לנו בכל דרך והיו אלה שהיו אחראים על ההיכרות עם הברונית רוטשילד. דוד הנס היה הראשון שביקר אותך ב. כתובתו היא Mr Hans Manasse, Amsterdam-Zuider, Amstellaan 185. אנחנו שומעים מדודה סופה שהתחתנה; יש לה כבר ילד קטן ועכשיו קוראים לה קסניה בירמן ומתגוררת ב. נסה להשיג את כתובתה מדוד הנס. ועכשיו לדודה אילה. אנחנו מודים לה מאוד שהיא דאגה לך כל הזמן הזה ואנחנו מקווים שיום אחד נהיה איתה יחד ונוכיח כמה אנחנו אוהבים אותה. אנו מסור לה את ברכותינו החמות מאוד ומקווה שהיא תהיה מאושרת מאוד שוב. עכשיו, אני רוצה, לסיים. ילדיי היקרים, אני מקווה שמכתב זה ימצא אתכם בריאים. אנו מאחלים לכם חיים מאושרים ובריאים, מלאים בכל הדברים הטובים והיפים. לעולם אל תשכח את הבית שלך או את ההורים שלך שאוהבים אותך כל כך! LondonXeniaEngland

19 בינואר 1942

ילדים יקרים,

כשמישהו חושב שהוא כתב הכל, משהו חשוב שאני אומר לך תמיד עולה בראש מאוחר יותר! זה קורה גם לי. בעבר ייחלנו וקיוונו ששנת 1942 תגשים את משאלתנו הגדולה ביותר ונתאחד איתכם. אנחנו מקווים שזה ייגמר טוב יותר ממה שהתחיל מוקדם מאוד ביום השנה החדשה, אפילו לא אכלנו ארוחת בוקר - הדואר הביא לנו הודעה לעזוב את הדירה שלנו - ואז האצבע הקטנה של אמא ביד שמאל שלה נהייתה כל כך גרועה שהיא נאלצה ללכת לרופא, שעשה חתך קטן, ועכשיו הכל נרפא. מוטי ואני נאלצנו לקחת את דודה אוגוסט למרפאה, שם היא נותחה מיד בגלל קרע. הניתוח עבר בהצלחה רבה, אך לרוע המזל לבה נעלם והדודה מתה בשלווה ב-14 בינואר. באמת איבדנו אדם אהוב וישר בצורה יוצאת דופן, שהיינו קשורים אליו מאוד. לפחות עכשיו היא לא צריכה לדאוג שייקחו אותה. עכשיו ילדיי היקרים ביותר; משהו נוסף שהוא בעל חשיבות עליונה עבורך וזה שאלת המקצוע. לרוע המזל, איננו יודעים בשלב זה לאיזה כיוון העניין שלכם נמצא, ואילו נטיות יש לכם, ולכן אנו יכולים ללכת רק לפי מה שאנו יודעים עליכם בעצמנו. ראשית, היינו מציעים לך להישאר בבית הספר עד בחינות הגמר, אם אפשר ב"בית ספר גבוה". יחד עם זאת, תן ערך רב לשפות, אולי ספרדית כמו גם אנגלית וגרמנית, אם כי באופן טבעי בהתאם לנטייתך. ידע, ילדים יקרים, הוא משהו שאף אחד לא יכול לקחת מכם. אין לנו ספק שתהפכו לאנשים בעלי ערך ויציבות בעלי אופי טוב. עכשיו בשבילך, בני היקר, חשבנו שאולי תוכל להיכנס למסחר המלונאות. אם כלפי חוץ אתה ממשיך להתפתח כמו שעשית כאן בעבר, לגבר נאה תמיד יש סיכוי בתחום העסקים הזה. באופן טבעי תצטרך להתחיל מלמטה, כלומר ללמוד לבשל ולעבוד במשך כמה שנים כשף מתלמד במקומות מהשורה הראשונה, ומאוחר יותר לדאוג לך שתיכנס לצד האדמיניסטרטיבי של מלון מהשורה הראשונה. לאחר שתעשה את כל זה ביסודיות, סיכויי ההתקדמות עבורך יגיעו מעצמם. הדוד הנס מנשה, שיש לו קשרים חשובים בחו"ל בתחום זה, יוכל לייעץ לך ולהועיל לך, ודודה גרטה ציינה בפנינו שהם יעזרו לך בכל עת. זו כמובן רק הצעה. אם יש לך נטיות אחרות שנשמעות לך מבטיחות באותה מידה, רדוף אחריהן בכל האמצעים. אדם חרוץ תמיד יכול להצליח. ועכשיו לך, מולה היקר שלי! האם את עדיין משחקת "מטפלת" והאם את עוצרת וכל עגלה כדי להסתכל על התינוק? את זוכרת שתמיד לקחת את הקולר של אבא כדי לחבוש על הראש שלך ככובע אחות ואז באת למטבח עם עגלת הבובות שלך, שם הרשו לנו לקרוא לך רק אחות? אה טוב, אלה היו זמנים טובים - עכשיו יקירתי, מטפלת או אומנת הם שניהם מקצועות נחמדים מאוד אם אתה מרגיש שהם מתאימים. זה היה גם המקצוע של אמא והיא נהנתה ממנו מאוד. לאחר מכן אמא הייתה אומנת ועבדה בזה אצל כמה מהמשפחות הטובות ביותר, שנשארו ידידותיות עד היום. למקצוע זה צריך להיות בעל סבלנות וסיבולת רבה, ידע רחב וגישה חיובית כלפי עצמו. אם יש לך את כל זה, ואני מקווה שירשת מאמא, ילדתי, אז קח את המקצוע הזה. אם, לעומת זאת, יש לך נטייה מקצועית שונה, אז בכל אופן עקוב אחר זה. אני יודע בוודאות שתשיג משהו. בכל מקרה, הורי האומנה שלך יתמכו בך בכל מה שתחליט כמיטב יכולתם.

07 ביולי 1942.

ילדיי היקרים,

לאחר זמן רב אני שוב ממשיך 'לכתוב לך'. אני כבר לא יכול להשתמש במכונת הכתיבה. כל היהודים נדרשו - על פי חוק - למסור אותם, ולכן אני רק נאלץ להסתפק ב"מכונת הכתיבה" שהטבע סיפק לי! אני מקווה ששום דבר לא השתנה עבורך בינתיים, ואתה ממשיך להיות בריא. כאן קורה לנו היהודים לא מעט מה שאומר שאסור לנו לאבד את הראש. מאז יוני כל בתי הספר היהודיים בגרמניה סגורים, לפני כן, כל הילדים היהודים היו חייבים למסור את ספרי הלימוד שלהם, אסור ללמד אותם, כל השיעורים הפרטיים אסורים בהחלט. כל הילדים מגיל עשר ומעלה נאלצים לעבוד עבור הקהילה או לעבוד בעבודות גינון קלות בבית הקברות היהודי. כך הפך גרהרד ורנר לנער שליח. הם בהחלט רוצים לעשות אנאלפביתים מהילדים היהודים האלה, אבל הם לא יצליחו. האם אתם מאמינים כעת, ילדיי היקרים, שטוב לכם לא להיות כאן יותר. לפחות אתם יכולים לגדול ולהתפתח כבני אדם חופשיים, מה שהפך לבלתי אפשרי לחלוטין כאן. אני מצרף כמה עיתונים יהודיים שמהם תוכלו לראות כיצד הם מציקים לנו. חגגנו את יום הולדתה של המולה שלנו ב-13 בפברואר 1942. מוטי ערך מסיבת קפה של גברת והשיחה העיקרית הייתה על הילדה הקטנה שלנו. שמונה נרות קטנים ונר גדול באמצע הודלקו, ומכיוון שאיננו יכולים לתת לך מתנות, אמא היא זו שקיבלה פרחים רבים.

סבתא גרוואלד כבר לא גרה בברלין, אבל עברה להרברט בארנסוואלדה. גם סבא דנציגר לא מרגיש טוב בכלל. הוא כבר לא בבית אבות, אלא בבית חולים II, Berlin N, Auguststrasse 16/17. הוא ממשיך לשאול אחריו ותמיד שולח את אהבתו. כדאי גם לכתוב לצי'צ', גברת ריכטר. אתם, ילדיי היקרים, לא יכולים לתאר לעצמכם כמה פעמים אתם שקועים במחשבותיה וכמה היא אוהבת אתכם. וגברת ריכטר תמיד הייתה, ועדיין - בזמנים קשים אלה - עוזרת לנו ביותר. אתה וולפכן, בוודאי זוכר את המסיבות הנחמדות על ספינת הקיטור עם משפחת ריכטר. אם תהיה לך הזדמנות, אנא כתוב להם. הכתובת היא: Mr Wolfgang Richter, Berlin Steglitz, Malkesstrasse 2.

בני הזוג ריכטר יוכלו גם לספר לכם עלינו וגברת ריכטר קיבלה את 'מחברת התרגילים' שלכם*. ליהודים אסור להחזיק חיות מחמד, מה שאומר שאסור לנו להחזיק כנריות או ציפורים אחרות. אז לרוע המזל, נאלצנו למסור את הנשן, ילד יקר, שהבאת מקניגסברג, וגם את הניצן שלנו פומלצ'ן. אבל, אל תדאג להם, הם מצאו בית טוב חדש.

* ביאור המתרגם. "Heft" (ספר תרגילים) שימש לעתים קרובות כמילת קוד ל"קובץ מסמכים".

12 בדצמבר 1942

ילדיי היקרים,

עכשיו האסון היכה גם בנו. אנחנו חייבים לברוח. הוצאנו את החפצים מהדירה שלנו ופשוט נעלמנו, מבחינת כל מכרינו. אנחנו עדיין לא יודעים איך הכל יסתיים, אבל אנשים טובים עזרו לנו וימשיכו לעשות זאת. עכשיו, שמור על בריאותך. אסיים את מכתבי עכשיו ומקווה שהוא יגיע אליכם בבריאות טובה, ילדיי היקרים. אתם כל האושר שלנו וכל התקווה שלנו, מה שמחזיק אותנו בזמנים קשים אלה.

אנו שולחים את מיטב דרישת שלום להוריכם המאמצים ומודים להם מקרב לב על כל מה שהם עשו למענכם, ילדיי היקרים. זכור תמיד מה הם עושים למענך ותגדל להיות אנשים טובים והגונים לשמחתם ולשמחתינו. זו כנראה תהיה הדרך הטובה ביותר להודות להם על כל הטרחה שהם עושים ועל כל הדאגה שלהם.

אכתוב לך לעתים קרובות ככל שיהיה אפשרי עבורי. עכשיו, להיפרד ותמיד לזכור את הוריי שאוהבים אותך כל כך בלהט.

שלך, פאפי ומוטי.
